

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANCÍ

Investiční pobídky v České republice a Polsku
Investment incentives in the Czech Republic and Poland

Student: Jana Dembinská

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Karel Hlaváček, Ph.D.

Ostrava 2011

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra financí

Zadání bakalářské práce

Student: **Jana Dembinská**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R010 Finance
Specializace: 00 Finance
Téma: **Investiční pobídky v České republice a Polsku**
Investment incentives in the Czech Republic and Poland

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teorie přímých zahraničních investic
 3. Vývoj přímých zahraničních investic v ČR a Polsku
 4. Analýza investičních pobídek v ČR a Polsku
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- DURČÁKOVÁ, J.; MANDEL, M. *Mezinárodní finance*. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003. 394 s. ISBN 80-7261-090-2.
KINCL, M. *Investiční pobídky jako forma veřejné podpory* 1. vyd. Praha: Linde, 2003. 78 s. ISBN 80-86131-48-3.
SRHOLEC, M. *Přímé zahraniční investice v České republice*. 1. vyd. Praha: Linde, 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Karel Hlaváček, Ph.D.**

Datum zadání: 26.11.2010
Datum odevzdání: 11.05.2011

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

MÍSTOPŘÍSEŽNÉ PROHLÁŠENÍ

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré zdroje, ze kterých jsem čerpala.

V Ostravě dne.....

.....

Jana Dembinská

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORIE PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC (PZI).....	6
1.1 Vymezení přímých zahraničních investic.....	6
1.2 Faktory motivující přímé zahraniční investice.....	7
1.3 Výhody a nevýhody přímých zahraničních investic	10
1.4 Formy přímých zahraničních investic.....	10
1.5 Hodnocení přímých zahraničních investic.....	12
1.5.1 Hodnocení investic z pohledu hostitelského státu.....	13
1.5.2 Hodnocení investic z pohledu investora	13
1.6 Shrnutí kapitoly	16
2 VÝVOJ PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V ČESKÉ REPUBLICE A POLSKU	18
2.1 Česká republika	18
2.2 Polsko.....	20
2.3 Shrnutí.....	21
3 ANALÝZA INVESTIČNÍCH POBÍDEK V ČESKÉ REPUBLICE A POLSKU.....	22
3.1 Právní úprava investičních pobídek České republiky a Polska	23
3.1.1 Česká republika	23
3.1.2 Polsko	24
3.2 Investičními pobídkami se rozumí.....	25
3.2.1 Podmínky pro udělení investičních pobídek v ČR	25
3.2.2 Podmínky pro udělení investičních pobídek v Polsku.....	26
3.3 Proces udělování investičních pobídek	27
3.3.1 Formy státní podpory v Polsku	28
3.3.2 Druhy investičních pobídek.....	28
3.4 Hodnocení ČR a Polska jako místa pro místo zahraniční investice	29
3.5 Rozhodování investorů a role investičních pobídek	30
3.6 Výše investičních pobídek a jejich návratnost.....	31
3.7 Jsou investiční pobídky diskriminačním nástrojem?	31
3.8 CzechInvest.....	32
3.9 Polská agentura pro zahraniční investice (Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych – PAIiIZ).....	37
3.10 Efektivnost investičních pobídek.....	40
3.11 Srovnání České republiky a Polska	48
3.12 Shrnutí.....	50
4 ZÁVĚR	52
SEZNAM LITERATURY	53
SEZNAM ZKRATEK	
PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	

ÚVOD

Přímé zahraniční investice (PZI) jsou v posledních několika letech velmi často probíraným tématem. Názory na ně se různí. Jedna skupina je a považuje PZI za zdroj ekonomického růstu, zvyšování zaměstnanosti, technického pokroku. Druhá skupina naopak PZI odmítá, dle ní PZI poškozují místní podnikatele a obává se dominantního vlivu nadnárodních společností na ekonomiku, a chtěla by je omezit. První skupina převažuje a objem investičních toků značně roste a jsou rozhodující pro ekonomický vývoj dané oblasti.

Na PZI je možno pohlížet z pohledu investora, který chce v zahraniční zemi investovat a také z pohledu hostitelské země, která musí zvážit všechna rizika i výhody, které investice přinese.

Investor nebere při rozhodování pouze ekonomickou návratnost projektu, ale také musí zvážit i ostatní faktory, stabilitu země, geografické podmínky atd., které mají na rozhodnutí zásadní vliv.

Cílem bakalářské práce je srovnání investičních pobídek (IP) v České republice a Polsku, jakožto nástroje, kterým se země snaží přilákat investory, a celkové zhodnocení prostředí.

Bakalářská práce je strukturována do tří stěžejních kapitol.

V první kapitole vymezena teoretická problematika PZI. Jsou zde uvedeny faktory motivující PZI včetně stručné charakteristiky. Dále jsou popsány formy PZI, jejich hodnocení z pohledu hostitelské země i investora a také výhody a nevýhody PZI.

Druhá kapitola je věnována vývoji PZI od přelomu 80. a 90. let až po současnost v ČR a Polsku.

Třetí kapitola je stěžejní částí bakalářské práce. Je zde provedeno srovnání IP v České republice a Polsku, stability států, geografické polohy, infrastruktury atd. V tabulkách a grafech jsou ukázány investice za jednotlivé roky a celou dobu trvání PZI. Jsou popsány agentury CzechInvest a Polská zahraniční agentura pro zahraniční investice, které sehrávají velmi důležitou roli, protože mají za úkol přilákat zahraniční investory. Bude provedeno srovnání a výhodnost investičního prostředí.

1 TEORIE PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC (PZI)

Přímé zahraniční investice jsou v současné době celosvětově uznávané jako jeden z nejdůležitějších katalyzátorů ekonomického rozvoje. I přesto však jsou jak v ekonomice, tak politice velmi často probíraným tématem. Jedna skupina zastává vyšší ekonomickou integraci prostřednictvím volného trhu a PZI, druhá skupina má v úmyslu chránit místní průmysl omezováním vlivu a zásahů nadnárodních společností. Obavy politiků jsou zcela nezávislé na stranické ideologii. Obavy jsou především z oblasti budoucích transferu zisku do zahraničí, případně ztráty politické a ekonomické nezávislosti. Politici i ekonomové stále rozebírají dopady PZI na ekonomiku hostitelské země, na které by se mělo pohlížet v komplexním měřítku a brát v úvahu přínos PZI z dlouhodobého hlediska.

1.1 Vymezení přímých zahraničních investic

„Přímé zahraniční investice jsou vymezeny jako investice do jiné země za účelem získání podílů na kmenových akcích a rozhodovacích pravomocích ve výši alespoň 10 %. PZI kombinují kapitálovou injekci, manažerský vstup a vzájemně výhodnou výměnu know-how spolu s otevřením cest na světové trhy. PZI vyžadují určitou socio-ekonomickou stabilitu, ale zároveň ji významně pomáhají rozvíjet.“¹ Vývoj investic je zachycen v platební bilanci, která zachycuje pohyb mezinárodního kapitálu. Aby mohl být kapitálový tok začleněn do přímých investic, musí splnit kritérium, což je stupeň kontroly zahraničního podniku. Do PZI se zařazuje pohyb kapitálu, při které jde o získání 20 až 25 % podílu na celkovém kapitálu. V některých případech již 10% podíl na celkovém kapitálu zahraničního podniku je považován za dostatečně významný na to, aby zahraniční investor mohl ovlivňovat řízení firmy a podílet se na její kontrole.

Devizový zákon z roku 1995 chápe přímou investici jako „*vynaložení peněžních prostředků (nebo jiných ocenitelných majetkových hodnot či práv), jejichž účelem je vytvoření trvalých ekonomických vztahů investujícího devizového tuzemce v zahraničí nebo cizozemce podnikajícího v tuzemsku. Může jít o takovou formu investice, která vede k získání nejméně 10% podílu hlasovacích práv. Přímé investice mohou být spojeny s nákupem akcií, může však jít o reálné investování nebo reinvestování zahraničního zisku*“.

¹ SRHOLEC, Martin. Přímé zahraniční investice v České republice. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004, str. 11

Zahraniční investor si může vybrat, zda bude přímou investicí realizovat výstavbou nového závodu nebo převezme celý, případně část existujícího podniku. Investice společností mohou být spojeny s pohybem „viditelného“ kapitálu z jedné země do druhé. Další možností je zakládání poboček nadnárodních společností nebo zvyšování podílů na vlastnictví zahraničních dceřiných společností, i prostřednictvím zpětného reinvestování zisku nebo prostřednictvím zdrojů získaných na úvěrovém trhu v místě zahraničního působení. Základem vzniku nadnárodních společností jsou přímé investice. Za takové společnosti považujeme ty, jejichž činnost v zahraničí tvoří minimálně 30 % podílu na jejich celkovém obratu. Zahraniční expanze může být prováděna prostřednictvím zahraničních poboček, které mají omezené rozhodovací pravomoci a jsou dílčí částí v organizaci nadnárodní společnosti nebo zahraničních dceřiných společností, které jsou na mateřskou společnost napojeny prostřednictvím určitého vlastnického podílu. Rozlišují se tzv. subsidiary, kde je vlastnický podíl 50 % a více a tzv. afilace, kde je podíl vyšší než 20 %, ale zároveň nižší než 50 %. Další možností, jak může firma expandovat je pomocí prodeje licence, joint venture a formou tzv. franchisingu.

Přímé investice zahrnují základní kapitál, reinvestovaný zisk a ostatní kapitál. Základní kapitál je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků podniku. Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora na hospodářském výsledku nerozděleného formou dividend. Ostatní kapitál obsahuje poskytnuté a přijaté dlouhodobé úvěry podniků, obchodních bank, vlády, centrální banky mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích a pohyb krátkodobého kapitálu.

Přímé zahraniční investice vytvářejí dlouhodobé vztahy mezi investorem a podnikem do kterého investuje.

1.2 Faktory motivující přímé zahraniční investice

Přímé zahraniční investice podporují především státy s vyspělejší ekonomikou, jelikož PZI závisí na úrovni ekonomického rozvoje země.

Každá společnost má jiný důvod pro zahraniční investice. Může to být možnost využití levnějších výrobních faktorů, odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem,

využití výhodnějších daňových podmínek, zdravotních, bezpečnostních a ekologických předpisů. Spousta společností jistě zahraniční investice využívá ke snížení devizového rizika, diverzifikaci vstupu, výstupu a zisku a následuje své obchodní partnery.

Využití levnějších výrobních faktorů

Tradičním důvodem, proč některé společnosti preferují investování v zahraničí před exportem z domácí země je využití levnějších výrobních faktorů. Nejčastěji se využívají takové výrobní faktory, které lze jen v omezeném množství, nebo vůbec importovat do domácí země, např. pracovní síla. Přímé investice, které jsou motivovány levnější pracovní silou, mají však svá omezení. Mzdové náklady mají jen nepatrnou roli v celkových nákladech, dále se musí brát v úvahu nízká kvalifikace pracovníků, se kterou souvisí využívání zastaralých výrobních prostředků a jednodušší technologie ve srovnání s domácí zemí.

Odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem

Odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem souvisí s odstraněním transportních nákladů a překonání celních bariér. Pro společnosti, které dováží do země jak komponenty, tak finální výrobky je výhodnější založit pobočku a celou výrobu provádět v hostitelské zemi.

Využití výhodnějších daňových podmínek

Zisk firmy může být navýšen z výhodnějších daňových podmínek v zahraničí. Může se jednat o nižší sazby daně ze zisku v hostitelském státě nebo o výhodnější výpočet daňového základu. Záleží však na tom, jakým způsobem jsou v jednotlivých zemích právně upraveny subjekty podléhající zdanění. Založení zahraniční dceřiné společnosti je lepší variantou, neboť její zisk může být zdaňován ve fázi převodu k mateřské společnosti. Naproti tomu zahraniční pobočka může být považována za nedílnou část nadnárodní společnosti, a tomu je podřízen i způsob zdanění zisku. Zisk je zdaňován za celou společnost najednou, včetně zisku, kterého dosáhla zahraniční pobočka.

Využití výhodnějších zdravotních, bezpečnostních a ekologických podmínek

Řada zemí využívá skrytých diskriminačních postupů vůči exportérům v podobě přísnějších zdravotních a bezpečnostních předpisů ve srovnání s domácími výrobci. Společnost musí vynaložit dodatečné náklady, aby předpisům vyhověla, a které snižují její

konkurenceschopnost a zisk. Tyto dodatečné náklady se mohou snížit založením zahraniční pobočky nebo dceřiné společnosti. Jinou možností snížení nákladů je, pokud jsou domácí zákony na ochranu prostředí přísnější než v zahraničí.

Snížení devizového rizika

Firma vyvážející zboží do zahraničí je vystavena mnoha rizikům. Nejzávažnější riziko spočívá v možnosti nepříznivé změny kurzu. Může dojít ke zhodnocení nominálního kurzu domácí měny, což pro exportéra představuje znehodnocení jeho pohledávek v cizí měně, pokud je nemá zajištěné např. termínovou operací. Na druhou stranu může dojít ke zhodnocení reálného kurzu domácí měny, který vede ke ztrátě efektivnosti dalšího exportu, v případě že nedochází k importu výrobních vstupů ze zahraničí. Devizové riziko může snížit otevření dceřiné společnosti (pobočky) v zahraničí, protože se předpokládá, že veškeré výrobní vstupy i výstupy budou realizovány v jedné měně na jednom trhu. Problém rizika se však zcela neodstraní, nastávají ve fázi transferu zisku od dceřiné k mateřské společnosti.

Diverzifikace vstupu, výstupu a zisku

Důležitou formou diverzifikace zisku každé firmy je zahraniční obchod. Orientuje-li se firma pouze na trh jedné země, podléhá velmi vysokým rizikům, která vyplývají z hospodářského cyklu dané země, nebo jiných faktorů ovlivňujících poptávku. Zahraniční obchod toto riziko snižuje, neboť hospodářský cyklus nebývá v jednotlivých zemích absolutně pozitivně korelován. Jedná se především o diverzifikaci výstupu, jelikož zahraniční obchod mívá exportní charakter. K diverzifikaci výstupu i vstupu dochází při založení většího počtu poboček v zahraničí.

Následování obchodních partnerů

Dalším významným důvodem pro expanzi je následování svých obchodních partnerů. Využívají to zejména velké banky, pojišťovny a auditorské firmy. Společnosti otevírají své pobočky v zahraničí proto, aby mohly poskytovat služby všem dceřiným společnostem (pobočkám) nadnárodních společností. Nadnárodní společnosti tyto služby využívají zejména proto, aby byl minimální počet osob, které mají přístup k citlivým informacím podniku. Otevírání zahraničních poboček umožňuje také navázání bezprostředních kontaktů se zahraničním trhem a jeho zvyklostmi.

1.3 Výhody a nevýhody přímých zahraničních investic

Přímé zahraniční investice přinášejí jak řadu výhod, tak i nevýhod pro hostitelskou zemi a podnikatele.

K hlavním výhodám přímých zahraničních investic z pohledu investora patří možnost vstupu na nové trhy, využití levnějších zdrojů, daňové výhody, může rozložit svá rizika, naopak k nevýhodám patří vyšší náklady na správu, rozdílná kultura a etnika obyvatelstva.

Stát se rozhoduje na základě, zda se mu příchod investora vyplatí. K výhodám patří dostupnost nových manažerských metod a zkušeností, zajištění kapitálové restrukturalizace, vstup nových výrobních technologií, nové pracovní příležitosti a rozšíření kvalifikace. Dále zde můžeme zařadit také zvýšení exportu, tedy zlepšení platební bilance, růst konkurenceschopnosti a konkurence, rozvoj dodavatelských služeb. A v neposlední řadě zde patří také stimulace rozvoje infrastruktury. Nevýhody spočívají především v narušení místního trhu, kde nedochází k provázanosti s místní ekonomikou a je zde možnost odchodu investora. Může dojít k dominanci zahraničních vlastníků v klíčových sektorech, z čehož vyplývá také větší míra závislosti na zahraničních investorech. Vznikají dodatečné náklady na investiční pobídky, selektivnost investičních pobídek, je možnost repatriace zisku. Zahraniční investor se může rozhodnout pro náhlý odchod se všemi důsledky, což vyvolá averzi ze strany místních obyvatel

1.4 Formy přímých zahraničních investic

Formy přímých zahraničních investic se dělí dle čtyř základních hledisek.

Prvním hlediskem je rozsah rozhodování podniku s PZI, a tedy míra kontroly zahraničního vlastníka nad domácím podnikem. V rámci tohoto kritéria rozlišujeme podniky s menšinovým zahraničním podílem, který je vymezen 10 až cca 50 % podílu na základním kapitálu nebo hlasovacích právech, a podniky pod zahraniční kontrolou, kde má zahraniční investor kontrolní vlastnický podíl. Hranice kontrolního podílu je specifická pro každý podnik, protože záleží na struktuře a velikosti podniku. Míra nezávislosti podniků s PZI záleží také na motivu vstupu a globální strategii mateřské nadnárodní firmy.

Druhým hlediskem je motiv vstupu, kde rozlišujeme trhy, faktory nebo aktiva vyhledávající PZI. Trhy vyhledávající PZI se snaží zajistit zvýšení podílů na trhu hostitelské země a snížení nákladů spojených s jeho zásobováním, např. ve formě celních tarifů nebo dopravních nákladů, a tím vytlačují domácí výrobu, případně nahrazují dovoz. Faktory vyhledávající PZI se zaměřují na optimalizaci výrobního procesu v oblasti nákladů, jejichž motivem pro umístění investice je vybavenost místa výrobním faktorem v podobě levné pracovní síly, přírodních zdrojů, znalostí apod. Faktory jsou převážně orientované na vývoz a více integrované s mateřskou firmou. Motivem aktiva vyhledávajících PZI je ovládnutí specifických aktiv, např. v podobě patentů či obchodních značek. Výhodnost jednotlivých investic může být ovlivněna kombinací více motivů vstupů.

Třetím hlediskem je způsob vstupu do hostitelské ekonomiky, který je důležitým strategickým rozhodnutím investora. Investor má tři možnosti vstupu do hostitelské země, a to investicemi na zelené louce, fúzí a akvizicí, a investicemi na hnědé louce. Investice na zelené louce na jedné straně umožňují realizovat projekt přesně podle záměrů zahraničního investora, na straně druhé je zahájení těchto investic zpožděno z důvodů výstavby inženýrských sítí, najmutí a zaškolení pracovníků, případně administrativních překážek. Investice ve formě fúze a akvizice, označované také jako M&A, představují kapitálový vstup do již existujícího subjektu a znamená okamžité převzetí jeho tržního podílu, produkční kapacity i aktiv. K M&A dochází, pokud přebíraný podnik disponuje specifickou konkurenční výhodou, přičemž investice do jejího vytvoření by byla pro investora nákladnější než kapitálový vstup. Může se jednat také o formu privatizace přímým prodejem do rukou zahraničního investora. M&A, které při své následné produkci užívají převažující část kapacit vytvořených novými investicemi mateřské společnosti, jsou označovány jako „investice na hnědé louce“. Za investice na hnědé louce je možné označit většinu privatizačních PZI.

Posledním hlediskem je specializace mateřské firmy, která vychází z fragmentace produkčního řetězce. Vertikální PZI provádějí nadnárodní firmy orientované produktově a v jednotlivých pobočkách jsou rozdílné fáze produkčního řetězce. Naopak horizontální PZI využívají především nadnárodní firmy orientované procesně a v jednotlivých pobočkách jsou podobné fáze produkčního řetězce.

V tabulce 1 jsou přehledně uspořádané jednotlivé formy přímých zahraničních investic a dle základních hledisek.

Tabulka 1: Formy přímých zahraničních investic

Hledisko vymezení	Druhy PZI
Míra kontroly	Podnik s menšinovým zahraničním podílem (<i>associate</i>)
	Podnik pod zahraniční kontrolou (<i>subsidiary</i>)
Motiv vstupu	Trhy vyhledávající (<i>market-seeking</i>)
	Faktory vyhledávající (<i>efficiency-seeking</i>)
	Aktiva vyhledávající (<i>asset-seeking</i>)
Způsob vstupu	Investice na zelené louce (<i>greenfield</i>)
	M&A (<i>mergers and acquisitions</i>)
	Investice na hnědé louce (<i>brownfield</i>)
Specializace mateřské firmy	Vertikální PZI
	Horizontální PZI

Zdroj: vlastní zpracování

1.5 Hodnocení přímých zahraničních investic

Hodnocení investic se provádí z několika pohledů. Pohled ze strany státu, který zjišťuje a vyhodnocuje, zda přímé zahraniční investice přinesly výhody na celou ekonomiku. Dále to může být ze strany společnosti nebo investora, který hodnotí náklady společnosti a vlivy, které zahraniční investice ovlivňují.

1.5.1 Hodnocení investic z pohledu hostitelského státu

Přímé zahraniční investice mají pro stát velký přínos. Jeden z hlavních je, že přinášejí volné finanční zdroje do ekonomiky. Nadnárodní společnosti podporují nové technologie a zavádějí nové postupy výroby a tím se zvyšuje efektivnost. Stát dává podnikům dotace na nová pracovní místa, čímž se snižuje nezaměstnanost a roste kvalifikace (vzdělání) pracovníků. Nadnárodní společnosti nabízejí pomoc při záchraně krachujících podniků, např. sklárny Bohemia, které se opět otevřely, aby mohly dále rozvíjet tradici výroby olovnatého křišťálu v Poděbradech. Zlepšuje se také dopravní infrastruktura.

1.5.2 Hodnocení investic z pohledu investora

Čistá současná hodnota (NPV) vyjadřuje, rozdíl mezi současnou hodnotou příjmů plánované investice a současnou hodnotou kapitálových výdajů na pořízení investice. Respektuje faktor času a teoreticky je tato metoda považována za nejpřesnější. Rozhodovacím kritériem je výše čisté současné hodnoty. Je-li NPV vyšší než nula, investice je zisková, je-li menší než nula, investice je ztrátová, a rovná-li se NPV nule, investice není ani zisková, ani ztrátová a záleží pouze na rozhodnutí investora, zda investuje.

Vzorec pro výpočet NPV:

$$NPV = \sum_{t=1}^T \frac{FCF_t}{(1+R)^t} - KV \quad (1.1)$$

kde značí:

FCF_t volné cash flow v roce t ,

R náklady kapitálu,

t jednotlivá léta životnosti investice,

T celková doba životnosti investice,

KV jednorázový kapitálový výdaj.

Nadnárodní společnosti pro výpočet přímých zahraničních investic používají metodu tzv. upravené čisté současné hodnoty. Do základního vzorce se přidají faktory, které ovlivňují výsledné cash flow. Zahraniční investor musí počítat s devizovým kurzem výchozího období i očekávanou hodnotou. Náklady jsou přepočítávány devizovým kurzem výchozího období na cenovou bázi domácí země. Ve výchozím období, i očekávanou hodnotou v budoucnu. Očekávaná hodnota kurzu v příštích letech se využívá při přepočtu očekávaného cash flow do

domácí měny. Cash flow v domácí měně se dále upravuje o předpokládané daňové sazby hostitelské země a diskontováno domácí diskontní sazbou. Zahrnují se také předpokládané odpisy a splatné úroky snižující daňový základ, pokud je investice kryta úvěrem. Jako poslední se zařazuje zbytková hodnota investice, která se řadí mezi výnosy a firma s ní může počítat po skončení výroby.

Stanovení nákladu kapitálu

Vážené průměrné náklady kapitálu stanovíme stavebnicovým modelem MPO, který používá ministerstvo průmyslu a obchodu. Model vychází z finanční analýzy, kterou ministerstvo každý rok zobrazuje na svých stránkách.

Výpočet vážených průměrných nákladů:

$$WACC = r_f + r_{LA} + r_{PS} + r_{FS} \quad (1.2)$$

kde:

- r_f bezriziková výnosová míra,
- r_{LA} riziková přírážka za velikost podniku,
- r_{PS} riziková přírážka za podnikatelskou stabilitu,
- r_{FS} riziková přírážka za finanční stabilitu.

Riziková přírážka za velikost podniku závisí na velikosti celkově zpoplatněného kapitálu podniku (C). Je-li zpoplatněný kapitál vyšší než 3 mld. Kč, pak $r_{LA} = 0 \%$. Pokud je kapitál nižší než 100 mil. Kč, pak $r_{LA} = 5 \%$. Nachází-li se velikost kapitálu mezi hranici 100 mil. Kč a 3 mld. Kč, pak se r_{LA} vypočítá dle vzorce (1.3).

$$r_{LA} = \frac{(3-C)^2}{168,2} \quad (1.3)$$

Riziková přírážka za podnikatelskou stabilitu se odvíjí od ukazatele rentability aktiv, označované ROA , který se dále porovnává s ukazatel XI .

$$ROA = \frac{EBIT}{Aktiva} \quad (1.4)$$

$$XI = r_d * \frac{C}{A} \quad (1.5)$$

kde:

EBIT provozní hospodářský výsledek před zdaněním,

r_d náklady na cizí kapitál.

Pokud je ukazatel ROA vyšší než ukazatel $X1$, riziková přírážka za podnikatelskou stabilitu je 0 %. Jestliže je ukazatel ROA nižší než 0, potom je riziková přírážka 10 %. Je-li EBIT kladný, ale menší než $X1$, potom se riziková přírážka spočítá podle vztahu (1.6).

$$r_{PS} = \frac{(r_d * C - EBIT)^2}{(r_d * C - 10 * A)^2} \quad (1.6)$$

Riziková přírážka za finanční stabilitu je závislá na ukazateli celkové likvidity podniku, označené CL .

$$CL = \frac{\text{Oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}} \quad (1.7)$$

Abychom mohli stanovit přírážku, nejdříve je nutné stanovit mezní hodnotu likvidity, označenou XL . Pokud průměr průmyslu má vyšší hodnotu než 1,25, potom je mezní hodnota likvidita rovna průměru průmyslu. Nedosahuje-li hodnot nižších než 1,25, horní hranice hodnoty je rovna 1,25.

Pokud je hodnota likvidity vyšší než XL a zároveň vyšší než hodnota 1,25, poté je riziková přírážka rovna 0%. Jestliže se likvidita pohybuje pod 1, přírážka je 10 %. Jestli je likvidita větší než 1 a zároveň nižší než XL , potom se přírážka vypočte podle vztahu (1.8)

$$r_{FS} = \frac{(XL - CL)^2}{10 * (XL - 1)^2} \quad (1.8)$$

Devizové riziko

„Devizové riziko je v případech jeho statistického vyjádření obvykle chápáno ve trojím smyslu.

První možností je chápání devizového rizika spíše ve smyslu pojmu „čistého“ kursového rizika, které definujeme jako rozptyl změn devizového kursu. V souvislosti s tímto

pojetím vzniká problém, zda zvýšená variabilita kursu se musí vždy projevit ve zvýšené variabilitě cash flow v domácí měně (resp. ve zvýšené variabilitě hodnoty zahraničních aktiv nebo pasiv vyjádřených v domácí měně). Například v případech, kdy změna devizového kursu je plně kompenzována změnou v zahraniční ceně příslušného aktiva, devizové riziko zřejmě zůstává nulové, i když variabilita kursu může být dosti značná.

Druhou možností je měření devizového rizika ve smyslu rozptylu změn v domácí hodnotě cash flow, aktiv nebo pasiv. Problém tohoto přístupu spočívá naopak v tom, že variabilita domácí hodnoty cash flow, aktiv a pasiv nemusí vždy bezprostředně souviset s variabilitou devizového kursu, ale např. s vlivem úrokových sazeb, inflace nebo hospodářského cyklu.

Třetí možností, která zřejmě nejlépe vystihuje pojem devizového rizika, je *definice devizového rizika jako rozptylu změn v domácí hodnotě cash flow, aktiv nebo pasiv, který je vyvolán rozptylem změn v devizovém kursu.*

Citlivost změn hodnot aktiv, pasiv a cash flow vyjádřených v domácí měně na změny měnového kursu měří devizová expozice. Vyjadřuje tedy, v jaké míře se mění hodnoty vyjádřené v domácí měně v návaznosti na změny kursu.²

1.6 Shrnutí kapitoly

Přímé zahraniční investice jsou v ekonomice i politice často probíraným tématem. Politici i ekonomové stále rozebírají dopady PZI na ekonomiku hostitelské země, na které by se mělo pohlížet v komplexním měřítku a brát v úvahu přínos PZI z dlouhodobého hlediska. Pro PZI existuje několik definic, tou nejdůležitější však je definice dle Devizového zákona z roku 1995. Přímé zahraniční investice podporují především státy s vyspělejší ekonomikou, jelikož PZI závisí na úrovni ekonomického rozvoje země. Faktory motivující PZI jsou využití levnějších výrobních faktorů, odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem, využití výhodnějších daňových podmínek, využití výhodnějších zdravotních, bezpečnostních a ekologických podmínek, snížení devizového rizika, diverzifikace vstupu, výstupu a zisku a následování obchodních partnerů. Formy přímých zahraničních investic se dělí dle čtyř základních hledisek, míra kontroly, motiv vstupu, způsob vstupu, specializace mateřské

² DURČÁKOVÁ, J.; MANDEL, M.: Mezinárodní finance. 2. doplnění vyd., Praha MANAGEMENT PRESS, 2003, str.184

firmy. Hodnocení investic můžeme provádět jak z pohledu hostitelského státu, tak z pohledu investora.

2 VÝVOJ PŘÍMÝCH ZAHRANIČNÍCH INVESTIC V ČESKÉ REPUBLICE A POLSKU

Po roce 1989 Česká republika i Polsko prošly obdobím strukturálních změn, které se nejvíce dotkly ekonomiky a legislativy.

2.1 Česká republika

Přelom 80. a 90. let je období začátků změn ekonomických, politických a společenských. V oblasti zahraničně ekonomických vztahů bylo vytvořeno několik zásadních opatření. Liberalizace zahraničního obchodu byla jedním z prvních kroků ekonomických reforem. Také se uvolnil státní monopol zahraničního obchodu, tzn., že byl uvolněn prostor pro svobodné zahraničně obchodní podnikání.

V roce 1991 se uskutečnila privatizace. Privatizace byla velmi důležitá pro příliv zahraničních investic a mnohem důležitější byl postoj vlády k tomuto procesu. Pro podporu investiční aktivity a urychlení restrukturalizace vláda zavedla investiční pobídky, ty odstartovaly vlnu přílivu investic na zelené louce.

Nejvyšší zastoupení podniků s PZI bylo v odvětvích, kde příliv PZI směřoval na zelenou louku a byl umožněn privatizační vstup. V roce 1999 byla některá odvětví už pod kontrolou zahraničních investorů, ale v odvětvích domácí firmy stále převažovaly. Způsobila to kupónová privatizace, kde stát dal přednost domácím investorům před zahraničními, aby nedošlo k převzetí zahraničními investory.

V méně přitažlivých odvětvích s nízkým růstovým potenciálem a odvětvích, které procházely strukturální krizí, takový příliv investic nebyl.

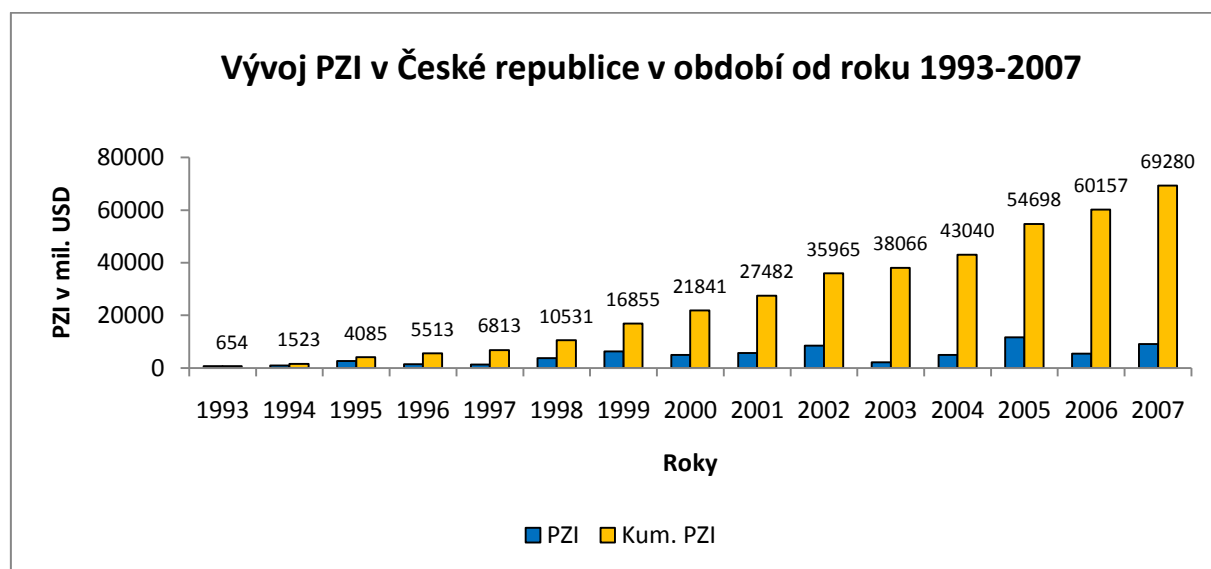
Velký význam zahraničních investorů byl zaznamenán ve výrobě dvoustopých motorových vozidel, elektrických a optických přístrojů. Byl zaznamenán také nárůst v odvětví automobilového průmyslu (Hyundai).

Nejprve měli investoři největší zájem o investice na zelené louce, protože byly udělovány IP, které obdržely společnosti nově založené. Tyto investice byly podporovány v rámci programu průmyslových zón, kdy stát na vybudování infrastruktury na „zelených loukách“ investoval prostředky z důvodu, aby investorům mohlo být nabídnuto území a rychlé zapojení do aktivit v České republice.

V roce 1998 bylo přijato explicitní schéma vládních investičních pobídek a podpory (VIPP). V letech 1990 až 1997 ČR jako jedna z mála soutěžila o přízeň PZI s ostatními zeměmi bez řádného režimu VIPP. Výsledkem bylo, že ČR v tomto období nebyla příliš úspěšná a neprofitovala tolik z pozitivních strukturálních a technologických změn v návaznosti na příliv PZI jako například Maďarsko a další země. V roce 1998 nastává v prostředí změna. Nejprve vládní nařízení a od roku 2000 zákon o investičních pobídkách daly vzniknout režimu, v jehož rámci se jak zahraničním, tak domácím investorům nabízí relativně konzistentní, transparentní a konkurenceschopný soubor vládních investičních pobídek a podpory.

V souvislosti se vstupem ČR do EU byla schválena druhá novela zákona o investičních pobídkách. Důležitou změnou v systému IP je přenos kompetencí v oblasti veřejné podpory z Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže na Evropskou komisi.

Graf 1: Vývoj PZI v letech 1993 - 2007

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je vidět, na počátku roku 1998 nastal relativně výrazný zlom ve vývoji PZI, kdy jejich příliv začal akcelarovat. Tento ve vývoji přílivu PZI se považuje za důsledek přijetí explicitního schématu vládních investičních pobídek a podpory (VIPP). Mimořádně vysoké hodnoty přílivu PZI v průběhu roku 1999 a v roce 2002 jsou důsledkem realizace velkých privatizačních prodejů v těchto obdobích.

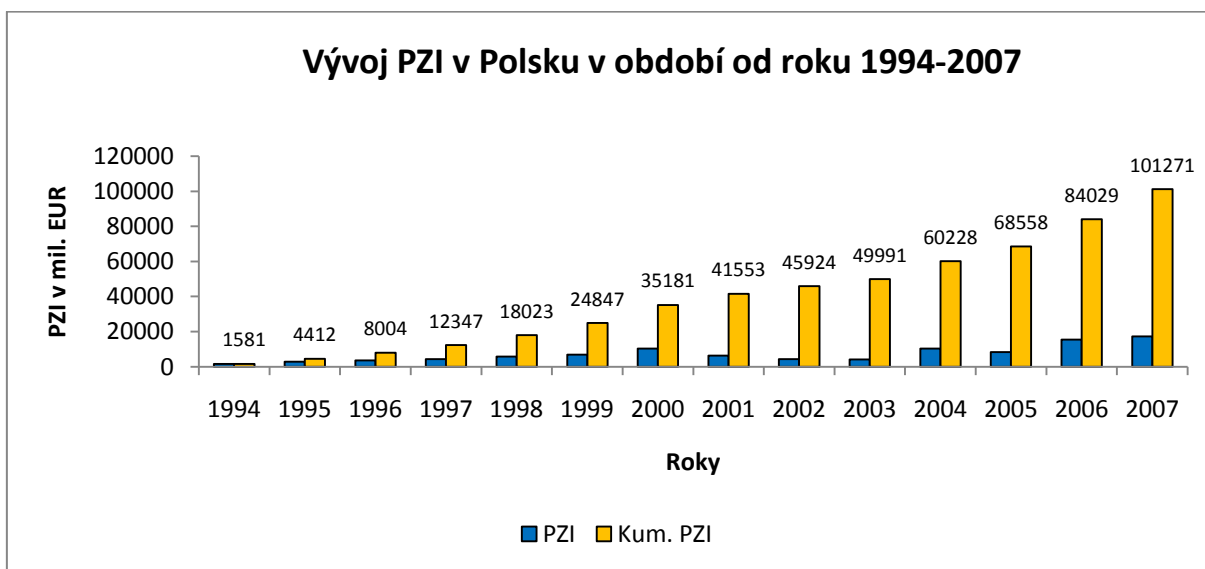
2.2 Polsko

Po roce 1989, kdy se Polsko změnilo v demokratický stát, země prošla mnoha ekonomickými reformami. Vstup zahraničních investorů do Polska je spojován podobně jako v České republice s privatizací a restrukturalizací ekonomiky. Stejně jako v ČR byla zavedena liberalizace práva.

Graf ilustruje, že příliv zahraničních investic v průběhu 90. let výrazně zvyšoval, začínal na 1581 mil. EUR v roce 1994 a vzrostl na 10 334 mil. EUR v roce 2000, což představuje nárůst téměř o 350 %.

Nejvíce investic bylo směřováno do zpracovatelského sektoru, dále do poskytování finančních služeb a do sektoru dopravy a logistiky. Nejvýznamnějšími investory byly společnosti z USA, jejichž investice zasáhly do širokého spektra odvětví polského hospodářství. Především do bankovníctví, obchodu, potravinářského a automobilového průmyslu a dopravy. Ke konci 90. let na významu nabývají také investice ze zemí Evropy, hlavně z Německa, Francie, Nizozemí a Itálie. Většina neprosperujících firem byla převzata zahraničními vlastníky.

Graf 2: Příliv PZI do Polska v letech 1994 – 2007

Zdroj: vlastní zpracování

2.3 Shrnutí

Důležitým mezníkem v historii změn ekonomických, politických i společenských je přelom 80. a 90. let. Bylo vytvořeno několik zásadních opatření v oblasti zahraničně obchodních vztahů, hlavním opatřením byla liberalizace obchodu. Byla uskutečněna privatizace, která byla důležitá pro příliv zahraničních investic. V souvislosti se vstupem do EU byla schválena novela zákona o investičních pobídkách, kde důležitou změnou v systému IP je přenos kompetencí v oblasti veřejné podpory z Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže na Evropskou komisi.

Z grafu můžeme vyčíst, že investice v Polsku jsou na vyšší úrovni než v ČR. Je to způsobeno především tím, že po transformaci polská ekonomika rostla rychleji než ostatní ekonomiky ze Sovětského bloku a také proto, že polský trh je zhruba 4krát větší než český.

3 ANALÝZA INVESTIČNÍCH POBÍDEK V ČESKÉ REPUBLICE A POLSKU

Investiční pobídky definuje OECD jako "specifické výhody nabízené vládou dané země za účelem získání zahraniční investice". Investiční pobídky se dělí na fiskální (např. daňové úlevy), finanční (dotace) a regulativní (např. specifické ekonomické či celní zóny). Díky postupující globalizaci ekonomiky v posledních dvaceti letech roste objem přímých zahraničních investic i objem poskytovaných investičních pobídek. Díky nesporným přínosům PZI pro rozvoj hostující ekonomiky, a to zejména u zemí nebo regionů, které procházejí transformací či restrukturalizací, roste objem poskytovaných investičních pobídek. Projevuje se zde působení zákona poptávky a nabídky, kdy poptávka (počet států, které chtějí získat zajímavé projekty PZI) výrazně převyšuje nabídku (počet projektů PZI). Investiční pobídky jsou poskytovány v podstatě ve všech zemích EU, OECD a samozřejmě i v rozvojových zemích. Jsou využívány bez ohledu na politické uspořádání nebo specifickou politiku státu. Největší úspěch přinesly investiční pobídky zemím jako je Irsko, Portugalsko, nebo Španělsko, kde pomohly v tradičně zemědělských oblastech rozvinout vysoce exportně orientované sektory průmyslu s vysokou přidanou hodnotou, např. automobilový průmysl, mikroelektroniku nebo vývoj softwaru. V Maďarsku se podařilo vytvořit předtím téměř neexistující výrobu osobních automobilů a rozvinout výrobu elektroniky.

Většina států poskytuje investiční pobídky určitou kombinací pobídek, které vycházejí ze situace, v které se země nachází a z jejích možností. V EU daňové pobídky poskytují země, jako Irsko, Francie a Lucembursko. Naopak přímé dotace více využívají Německo a Velká Británie. V Asii jsou pobídky rozšířeny ještě o bezcelní zóny a podobná regulatorní opatření. V České republice jsou IP kombinací fiskálních a finančních pobídek, kde hlavní pobídkou bývá sleva na daň z příjmů právnických osob, jelikož rozpočet ČR neumožňuje poskytovat tak vysoké dotace jako např. v Německu. Dále tuto pobídku čerpá firma úměrně rozvoji svých aktivit, tím pádem firmy v rámci nadnárodních korporací stimuluje k přenosu větší části výroby i zisku do ČR. Je důležité zdůraznit, že pro státní rozpočet je tento náklad pouze hypotetický. Ze zkušeností CzechInvestu vyplývá, že asi 70 % podniků, které pobídky získaly, by bez těchto pobídek do ČR neinvestovala a daňová povinnost by vůbec nevznikla.

3.1 Právní úprava investičních pobídek České republiky a Polska

3.1.1 Česká republika

Právní úprava investičních pobídek spadá do sektoru veřejné podpory, která ovlivňuje hospodářskou soutěž, a proto tedy musí být vymezeny podmínky pro poskytnutí pobídek, a to ze strany národních i nadnárodních zákonodárců.

Poskytování pobídek bylo zahájeno v roce 1998, cestou pilotních projektů do zpracovatelského průmyslu. Vrcholem snahy o ucelený systém IP bylo schválení zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, který vstoupil v platnost 1. května 2000. Právní úprava je dále obsažena zejména v zákoně o daních z příjmů a zákoně o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti.

Proces aktivní podpory domácích i zahraničních investic do vyspělých průmyslových technologií a vyrovnání úrovně investování s okolními transformujícími se ekonomikami odstartovalo přijetí usnesení vlády České republiky č. 298 z roku 1998 k návrhu investičních pobídek pro investory v České republice.

Tímto krokem byly stanoveny základní podmínky pro investory. Žadatel o investiční pobídky musel investovat „na zelené louce“ minimálně 25 mil. USD. Tato hranice byla později snížena návazným usnesením vlády č. 844/98 na 10 mil. USD pro umožnění udělení IP i významným domácím investorům. Určitým vrcholem bylo schválení zákona č. 72/2000 Sb., o IP a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), který nabyl účinnosti dne 1. května 2000. Celé koncipování zákona bylo průběžně konzultováno s EU. Evropská komise paragrafovanou podobu zákona hodnotila kladně.

Jelikož IP byly jednou z forem veřejné podpory a také podléhaly zákonu č. 59/2000 Sb., o veřejné podpoře, jejich povolení muselo probíhat na základě povolení Úřadem na ochranu hospodářské soutěže. Počátkem prosince 2001 byla schválena novela zákona o investičních pobídkách. Účelem novely bylo zdokonalení systému IP. V souvislosti se vstupem ČR do EU byla schválena druhá novela zákona o investičních pobídkách. Důležitou změnou v systému IP je přenos kompetencí v oblasti veřejné podpory z Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže na Evropskou komisi. V souladu s praxí uplatňovanou v členských státech Evropské unie a v souladu s pravidly ES pro oblast veřejné podpory se zákon o investičních pobídkách stal jedním z národních programů veřejné podpory, který schválila Evropská komise. Na jeho základě je udělená veřejná podpora automaticky považována

za kompatibilní veřejnou podporu bez nutnosti individuálního posuzování ze strany Evropské komise.

3.1.2 Polsko

Právními předpisy základního významu, které upravují formy podnikání na polském území, jsou:

- Právo hospodářské činnosti (Prawo Działalności Gospodarczej, (Dz.U. 101/1999)
- Kodex obchodních společností (Kodeks Spółek Handlowych, Dz.U. 94/2000)
- Občanský zákoník (Kodeks Cywilny, Dz.U. 16/1964 ve znění pozd. úprav)

Základní rámec poskytování jakékoli státní pomoci podnikatelským subjektům je dán zákonem o podmínkách a kontrole poskytování veřejné pomoci podnikatelům (polská sbírka zákonů č. 60/2000, pozice 704), který vstoupil v platnost 1. 1. 2001. Zákon definuje základní pojmy, podmínky, při kterých je pomoc dovolena, povinnosti kontrolního orgánu (Úřad na ochranu konkurence a spotřebitelů). Zákon se až na výjimky vztahuje na všechny formy poskytování státní pomoci, ať jde o investiční pobídky, restrukturalizační programy, programy regionálního rozvoje, odstraňování následků přírodních katastrof aj. Výjimkami jsou případy budování technické infrastruktury, pokud jejím budoucím uživatelem není konkrétní firma, dotace do firem, jejichž činnost je v zájmu obrany státu, a některá odvětví (zemědělství, potravinářství, lesnictví, rybolov, výkup a skladování potravin). Zákon je v souladu s pravidly EU a s asociační dohodou, jakož i s dalšími mezinárodními závazky Polska.

Nejdůležitější formy poskytování investičních pobídek existovaly ve Zvláštních ekonomických zónách (ZEZ). ZEZ mohly na rozdíl od ostatního území Polska poskytovat úplné osvobození od daně z příjmů (právnických i fyzických osob) po dobu 10 let a 50% osvobození po zbytek doby existence zóny, navíc i další výhody. Minimální limit pro povolení investice v ZEZ je 100 000 EUR.

Základním legislativním aktem byl zákon o speciálních ekonomických zónách z roku 1995 (Dziennik Ustaw z roku 1995, č. 123, poz. 600) a jeho novela z roku 2000, která vstoupila v platnost 1. ledna 2001. Tato novela v podstatě znamenala konec udělování dalších daňových úlev na dosavadních zásadách při investování v zónách, zachovává však již přiznané úlevy při realizovaných investicích, otevírá možnost zrušení nebo modifikace

poskytování úlev (ovšem pouze v případě dohody s investorem nebo v případě neplnění stanovených podmínek z jeho strany). Pokud je investorovi odebráno či omezeno povolení v zóně podnikat, ztrácí právo na veškeré úlevy a je nucen státu uhradit veškeré náklady vyplývající z jemu přiznaných výhod za celou dobu svého podnikání v zóně (či doplatit jejich poměrnou část v případě změny podmínek). Další přiznávání úlev bude muset být v souladu se zákonem o podmínkách udělení a monitorování státní pomoci podnikatelům.

3.2 Investičními pobídkami se rozumí

- sleva na dani z příjmů právnických osob po dobu 10 let pro nově založené společnosti nebo pro již existující právnické osoby,
- převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu,
- hmotná podpora vytváření nových pracovních míst (až do 200 000 Kč na zaměstnance),
- hmotná podpora rekvalifikace nebo školení zaměstnanců (až do 35 % nákladů na školení),
- převod pozemků podle zvláštního právního předpisu, evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků, a to za ceny zjištěné podle zvláštního právního předpisu účinného ke dni uzavření smlouvy o převodu. Zvláštní zákony omezující převody pozemků ve vlastnictví České republiky tím nejsou dotčeny.³

3.2.1 Podmínky pro udělení investičních pobídek v ČR

1. Investice musí být provedena do odvětví zpracovatelského průmyslu, buď do jednoho z high - tech odvětví, uvedených v zákoně nebo do jiného odvětví zpracovatelského průmyslu za předpokladu, že přinejmenším 50 % ceny výrobní linky budou tvořit náklady na pořízení strojního zařízení uvedeného ve vládou schváleném seznamu vyspělého (high - tech) strojního zařízení.

³ Businessinfo.cz [online]. 20.4.2006 [cit. 2011-05-03]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podporainvestic/investicni-pobidky-v-cr/1000497/1837/>>.

2. Musí se jednat o zavedení nové výroby, rozšíření stávající výroby, či její modernizace za účelem podstatné změn výrobku nebo výrobního procesu.
3. Investor musí investovat nejméně 200 milionů Kč (před novelou 350 milionů Kč), v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 25 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti ČR je tento požadavek snížen na 150 milionů Kč a v oblastech s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší než je průměrná míra nezaměstnanosti ČR, je limit investice snížen na 100 mil. Kč.
4. Investice nejméně ve výši 100 mil. Kč (před novelou 145 mil. Kč), 50 mil. Kč v případě umístění investice v regionu s vysokou nezaměstnaností, musí být kryta z vlastního jmění.
5. Investor musí pořídit strojní zařízení zařazené do kapitol 84, 85 a 90 celního sazebníku v hodnotě nejméně 40 % celkové hodnoty pořízeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku.
6. Navrhovaná výroba musí vyhovovat všem českým legislativním požadavkům na ochranu životního prostředí.⁴

3.2.2 Podmínky pro udělení investičních pobídek v Polsku

V Polsku může investor finanční podporu obdržet při splnění jedné podmínky z následujících podmínek.

1. Výše investice překročí 10 000 000 EUR
2. Výše investice na modernizaci nebo rozšíření stávající výrobní kapacity překročí 500 000 EUR a díky ní bude zachováno nejméně 100 pracovních míst (v případě zvláště ohrožených oblastí Polska, definovaných jinými předpisy, stačí 50 míst), a to po dobu nejméně 5 let.
3. Díky investici vznikne 20 nových pracovních míst na dobu nejméně 5 let.
4. Investice přináší technologickou inovaci nebo bude mít proekologický dopad (definováno jinými předpisy).⁵

⁴ Businessinfo.cz [online]. 20.4.2006 [cit. 2011-05-03]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podporainvestic/investicni-pobidky-v-cr/1000497/1837/>>.

⁵ Businessinfo.cz [online]. 2008 [cit. 2011-05-03]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/polsko-investicni-klima/9/1000792/>>.

Celková výše přímé finanční pomoci nemůže přesáhnout 50 % celkové státní pomoci dovolené v daném regionu. Maximální limit celkové pomoci 50 % hodnoty investice platí pro většinu území, pro Krakov, Vratislav a Gdaňsk je to 40 % a pro Varšavu a Poznaň 30 %. 3550 EUR je maximální limit pomoci na vytvoření jednoho pracovního místa, na zaškolení pomoc činí 1150 EUR. Finanční pomoc poskytnutá obci na vybudování infrastruktury se do celkové pomoci započítává. O udělení pomoci rozhoduje ministr hospodářství.

Polsko je rozděleno na 16 vojvodství. V roce 2006 Výzkumný ústav pro tržní hospodářství (Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdaňsk) zveřejnil hodnocení jednotlivých vojvodství z hlediska jejich investiční atraktivity.

3.3 Proces udělování investičních pobídek

Proces udělování pobídek je administrativně velmi náročný, ale i přes toto negativum může být udělení pobídky při realizaci nové investice jak v České republice, tak i ostatních státech, které jsou na tom v porovnání s ČR stejně, ekonomicky zajímavé.

Účastníky celého řízení je investor a celá řada orgánů veřejné správy, především ministerstva, která mají jednotlivé pobídky v kompetenci a ÚOHS. Velmi důležitým subjektem, který vystupuje v procesu investičních pobídek, je agentura CzechInvest, která je organizací určenou a zřizuje ji Ministerstvo obchodu a průmyslu. V Polsku se tato agentura nazývá Polská agentura pro zahraniční investice (Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych – PAIIZ). ÚOHS se k pobídkám vyjadřuje z pohledu tzv. přípustné míry (hodnoty) veřejné podpory.

Proces poskytování pobídek se skládá ze dvou fází. Jsou to dvě samostatná správní řízení, která jsou definována jako Nabídka na poskytnutí investičních pobídek a Rozhodnutí o příslibu investičních pobídek. Tomuto řízení musí předcházet podání Záměru získat investiční pobídky, který investor podá agentuře. Agentura k záměru vypracuje posudek, zda je možné, aby investor byl schopen splnit všechny požadavky dané zákonem. V posudku také uvede, které investiční pobídky by mohly být poskytnuty.

Největší deviza zahraničních investic je v oblasti know-how a také moderních technologií, a proto se ČR, i ostatní země snaží přilákat investory pomocí IP.

3.3.1 Formy státní podpory v Polsku

Kromě ZEZ existuje pro investory řada dalších možností, jak obdržet různé formy státní pomoci.

1. celní úlevy - osvobození od cla na základní prostředky ve zpracovatelském průmyslu, stavebnictví, obchodu a službách, bezcelní zóny,
2. granty na vytváření nových pracovních míst; okresní úřad práce po dohodě s přednostou okresu může refundovat náklady na zaškolení nových pracovníků až do výše 50 %, a to formou vrácení odvodů na sociální zabezpečení až do výše tříměsíční minimální mzdy, půjčky na vytváření nových míst až do výše 50 % nákladů, vrácení celých nákladů na zaměstnávání (hrubá mzda plus odvody) nových absolventů škol nebo nezaměstnaných po dobu 12 měsíců,
3. osvobození od místních daní a poplatků - především úplné osvobození od daně z nemovitostí a daně z dopravních prostředků (nákladní auta a autobusy).⁶

Výše uvedené formy pomoci, jsou spíše teoretické než praktické. Je potřeba na úřadech a úrovních (obecní, okresní, celní, daňový, i vojvodský) vyjednávat, což bývá časově velmi náročné a tedy málo efektivní.

Kvůli nejisté budoucnosti zón a nepřehlednosti systému se polská vláda již koncem roku 2000 rozhodla pro vytvoření zákona o finanční podpoře investic. V platnosti je od roku 2002.

Zákon poprvé zavedl do polského práva možnost udělení přímých finančních grantů, jejichž příjemci mohou být investoři, ale také obce připravující infrastrukturu pro investory, a to na celém území Polska.

3.3.2 Druhy investičních pobídek

Za předpokladu, že společnost splní stanovené zákonné podmínky je možno poskytnout jí následující investiční pobídky:

⁶ Businessinfo.cz [online]. 2008 [cit. 2011-05-03]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/polsko-investicni-klima/9/1000792/>>.

1. slevu na dani z příjmů - úplnou, a to na dobu 10 let v případě výstavby nového závodu, nebo částečnou slevu na dani na dobu 10 let v případě rozšíření či modernizace stávajících výrobních kapacit,
2. hmotnou podporu vytváření nových pracovních míst - hmotná podpora v tomto případě znamená přímou finanční dotaci při vytvoření nového pracovního místa. V současné době je tato podpora stanovena na výši 100 až 200 tisíc Kč, v závislosti na regionu, kde je investice uskutečněna,
3. hmotnou podporu rekvalifikace a školení zaměstnanců - výše hmotné podpory rekvalifikace nebo školení zaměstnanců v rámci investičních pobídek činí v územní oblasti s mírou nezaměstnanosti nejméně o 50 % vyšší, než je průměrná míra nezaměstnanosti v České republice, 25 % z nákladů na rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců. V případě rekvalifikace nebo školení zaměstnanců se zdravotním postižením nebo znevýhodněných zaměstnanců podle nařízení Komise (ES) č. 800/2008 ze dne 6. srpna 2008 činí výše hmotné podpory v územní oblasti u malých podniků 55 %, středních podniků 45 %, velkých podniků 35 % z nákladů na rekvalifikaci nebo školení těchto zaměstnanců,
4. převod technicky vybaveného území za zvýhodněnou cenu - V tomto případě investor získá od obcí, krajů nebo developerů takzvané průmyslové zóny, na jejichž výstavbu tyto subjekty získaly státní dotaci,
5. převod pozemků dle § 17 odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění zákona č. 183/1993 Sb., evidovaných v katastru nemovitostí jako zemědělské pozemky a převod ostatních druhů pozemků, a to za ceny zjištěné podle § 11 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, účinného ke dni uzavření smlouvy o převodu.⁷

3.4 Hodnocení ČR a Polska jako místa pro místo zahraniční investice

Jako každý jiný stát také ČR a Polsko má své silné a slabé stránky, kterými může přilákat, nebo naopak odradit zahraničního investora.

Rozvoj české ekonomiky zpomalují neefektivní státní úřady, pomalé soudy nebo vysoká míra korupce. Silnou stránkou je naopak kvalitní věda a výzkum - ovšem bez vazeb na

⁷ Mfcr.cz [online]. 2005 [cit. 2011-05-03]. Ministerstvo financí ČR. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/inv_pob_vyvoj.html>.

podnikový sektor, který je klíčový pro rozvoj inovací - a dále stabilní hospodářské prostředí nebo schopnost přilákat zahraniční investice. Takové výsledky přinesla Analýza konkurenceschopnosti České republiky, kterou zpracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Dále mezi výhody ČR patří poměrně vysoká kupní síla, stabilní míra inflace, která se nemá v příštích letech výrazně zvyšovat, dobrá infrastruktura, kde se předpokládá zvýšení počtu km dálnic.

Mezi silné stránky polského hospodářství patří především silný ekonomický růst země, nízké daně, nízké náklady práce, vysoká dynamika exportu a rentabilita firem, poloha Polska, kvalifikovaná a vzdělaná pracovní síla, rostoucí efektivita polských pracovníků, různorodost a profesionalita polských subdodavatelů a zlepšení kvality lokalit pro investory. Investor také jako klad považuje vyšší míru nezaměstnanosti. Míra inflace je také stabilní.

Mezi slabé stránky této země naopak nízká úroveň dopravní infrastruktury, chybí zde pružná reakce státu na měnící se trh práce, také chybí reformy, které by snižovaly byrokracii. Kupní síla této země je v porovnání s ČR nízká a některé produkty se zde ani neprodávají.

3.5 Rozhodování investorů a role investičních pobídek

Podniky, které v ČR získaly IP, zvažovaly jako konkurenční země především Polsko, Maďarsko ale i Německo. Jsou to země, které poskytují IP ve stejném nebo ještě větším rozsahu než ČR. Z průzkumu, který pro společnost PricewaterhouseCoopers provedla firma Opinion Window vyplývá, že hlavní faktory pro umístění investice do ČR je cena pracovní síly, vzdělanost a kvalifikace pracovní síly, investiční pobídky a geografická poloha. Dalšími faktory, jsou makroekonomická a politická stabilita, což jsou podmínky zcela nezbytné a bez nich by ČR nebyla vůbec zvažována. O stejných faktorech můžeme mluvit také v případě Polska. Abychom pochopili význam IP, musíme je vnímat v celém procesu rozhodování. Žádný investor neinvestuje jen proto, že získá pobídky. Faktory jako je cena, kvalita, dostupnost pracovní síly nebo úroveň infrastruktury jsou pro investory důležitější. IP hrají důležitou roli v konečné fázi, kdy se investor rozhoduje mezi dvěma až třemi lokalitami, které mají podobné podmínky. IP patří ke standardu a země, které je nenabízejí, mají malou šanci na úspěch. Přínosy PZI pro hostující ekonomiky jsou tak výrazné a poskytování IP tak nezbytné, že všechny pokusy limitovat IP na půdě WTO dosud zkrachovaly. EU se snaží IP regulovat, ale i tohle naráží na odpor členských států. Cílem IP je stimulovat firmy, aby určité typy investičních projektů, které jsou pro ekonomiku přínosem, byly realizovány v ČR.

Nevýhodou může být fakt, že díky poskytování IP, jej mohou využívat i firmy, které by v zemi investovaly i bez jejich získání. Takových případů je ale jen minimum.

Rizika investování v ČR a Polské republice jsou dlouhodobě na podobné úrovni a jsou především komerčního a měnového charakteru.

3.6 Výše investičních pobídek a jejich návratnost

Omezení výše podpory - IP - je důležité pro pochopení systému čerpání těchto úlev. Pokud například firma získá maximální výši podpory a vyčerpá ji například v šestém roce od počátku projektu, přestává využívat slevu na dani. Není tedy pravda, že všichni pobídkoví investoři nebudou platit daně deset let. Nebudou je platit pouze do vyčerpání limitu, což je u mnoha firem dříve. Do konce roku 2001 činily přímé i nepřímé výdaje státu na udělené investiční pobídky méně než 5 mld. korun. Tyto finanční prostředky byly velmi dobře využity v porovnání s jinými státními výdaji, a mají relativně rychlou návratnost. Návratnost IP se počítá orientačně podle finančního modelu, kde na výdajové stránce stojí náklady státu na udělené pobídky a na příjmové stránce daně ze závislé činnosti, sociální a zdravotní pojištění a ušetřené podpory v nezaměstnanosti. Například investice Philips v Hranicích na Moravě byla podle tohoto modelu plusová již po 3 letech a po 9 letech měla přinést do státní kasy více než 2,4 mld Kč. Někdo může namítat, že tento model je příliš zjednodušený a například počítá s tím, že všichni pracovníci byli nezaměstnaní. Pravdu v těchto případech nelze zjistit. Uvedme však jeden příklad. Údaje o nezaměstnanosti z okresu Přerov od března do listopadu 2001, kdy probíhal masivní nábor pro nový závod Philips, a bylo vytvořeno přes 1000 pracovních míst, mluví za vše. V tomto období klesla nezaměstnanost z 13,8 na 11,8 %, což v reálných číslech představuje více než 1200 osob. Žádný jiný nový výrazný zaměstnavatel v té době v tomto okrese nevznikl.

K vypovídací schopnosti výše zmíněného modelu můžeme dodat, že nepočítá s multiplikačním efektem. Na stavbě nové továrny se podíleli z většiny čeští dodavatelé, část strojního zařízení byla nakoupena v ČR a také došlo i na naše dodavatele komponentů pro samotnou výrobu.

3.7 Jsou investiční pobídky diskriminačním nástrojem?

Diskutujeme-li o tom, zda jsou IP diskriminačním nástrojem, musíme rozlišit mezi prostředím daného státu a globální ekonomikou. Z pohledu globálního není možné hovořit o tom, že např. české IP způsobují distorzi trhu. Poskytují se v prostředí, kde naprostá většina

ostatních států poskytuje podobná. Naopak neexistence IP v ČR by byla diskriminující pro nás i pro investory, kteří by chtěli realizovat svou investici v ČR. Z pohledu ČR je nutnost přiznat, že IP hospodářskou soutěž do jisté míry narušují, ale toto narušení se vyváží přínosy investic. Míru narušení a také maximální výši pobídky určuje ÚOHS.

3.8 CzechInvest

Je státní příspěvkovou organizací, která je podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, která byla založena v roce 1992. Smyslem této agentury je posilovat konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory středních a malých podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z různých oblastí, a to, výroby, strategických služeb a technologických center.

Pro zjednodušení komunikace mezi státem, podnikatelem a EU CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu z prostředků EU a také státního rozpočtu. Agentura také propaguje Českou republiku v zahraničí, jako vhodnou lokalitu pro umístění mobilních investic. CzechInvest je organizací, která nadřízeným orgánům smí předkládat žádosti o pobídky, a podporuje i domácí firmy, které se chtějí zapojit do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Díky svým službám a rozvojovým programům přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů a celkového podnikatelského prostředí.

Od roku 1993 CzechInvest zprostředkoval více než 1565 projektů, z toho přes 659 bylo českého původu.

Investiční projekty agentury CzechInvest 1993 – 2010

Tabulka 2: Tabulka rozhodnutých projektů

Rozhodnuté projekty celkem	1 565
Počet nových, dlouhodobě vytvořených pracovních míst	215 763
Předpokládána výše investice celkem (mil. CZK)	681 528
Předpokládána výše investice celkem (mil. USD)	25 909

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Tato tabulka informuje o projektech z oblasti zpracovatelského průmyslu, technologických center a strategických služeb, s jejichž zveřejněním investor souhlasil, nebo byly projektu uděleny IP. Uvedený přehled nezahrnuje investice nevýrobního charakteru a privatizační projekty. Nemůžeme je tedy brát jako za informaci o celkovém přílivu investic do České republiky.

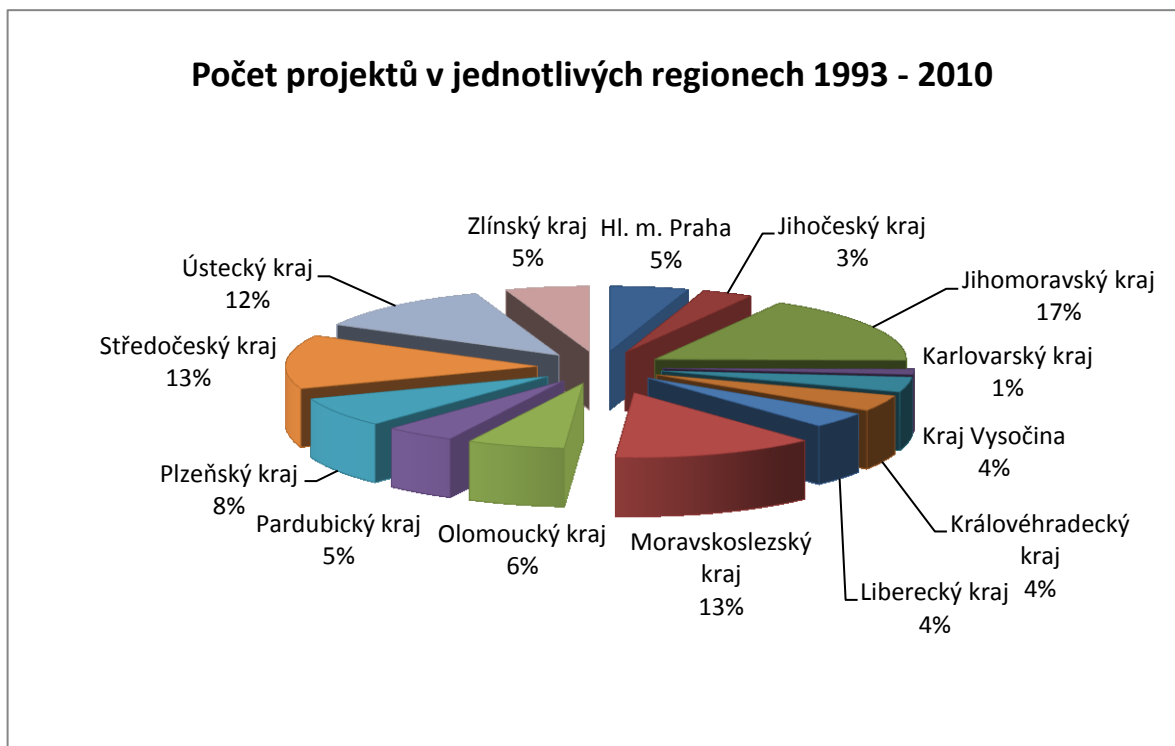
Údaje o výši investice a počtu pracovních míst jsou pro účely tohoto přehledu čerpány z investičních záměrů, podaných agentuře při zahájení realizace projektu v ČR. Konečná výše investice a počet nově vytvořených pracovních míst jsou tak v řadě případů vyšší než je uvedeno v přehledu.

Tabulka 3: Regionální struktura

Kraj	Počet projektů	Výše investice (mil. CZK)	Výše investice (mil. USD)	Pracovní místa
Hl. m. Praha	79	26 905,71	986,04	15 725
Jihočeský	51	20 760,47	778,93	6 550
Jihomoravský	264	60 572,35	2 547,02	28 706
Karlovarský	21	10 144,90	417,01	2 022
Vysočina	58	36 212,95	1 294,93	9 087
Královehradecký	63	26 351,67	993,75	10 540
Liberecký	61	26 909,14	913,77	6 809
Moravskoslezský	204	99 119,98	4 114,96	26 841
Olomoucký	98	33 646,43	1 236,59	12 305
Pardubický	71	32 506,37	1 240,23	12 088
Plzeňský	116	32 539,18	1 287,23	13 829
Středočeský	209	135 591,31	4 755,28	36 155
Ústecký	185	116 807,63	4 416,78	29 411
Zlínský	84	23 459,46	926,20	5 695
Celkem	1 564	681 527,54	25 908,74	215 763

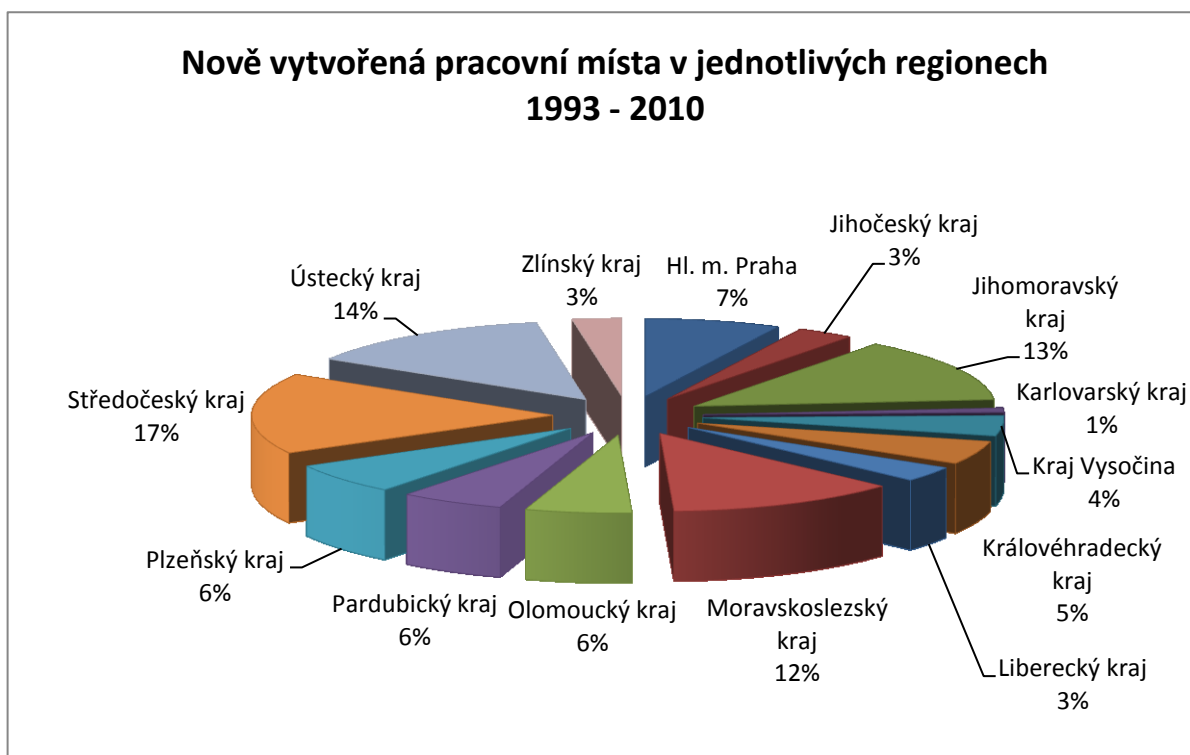
Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Graf 3: Počet projektů v jednotlivých regionech 1993 - 2010

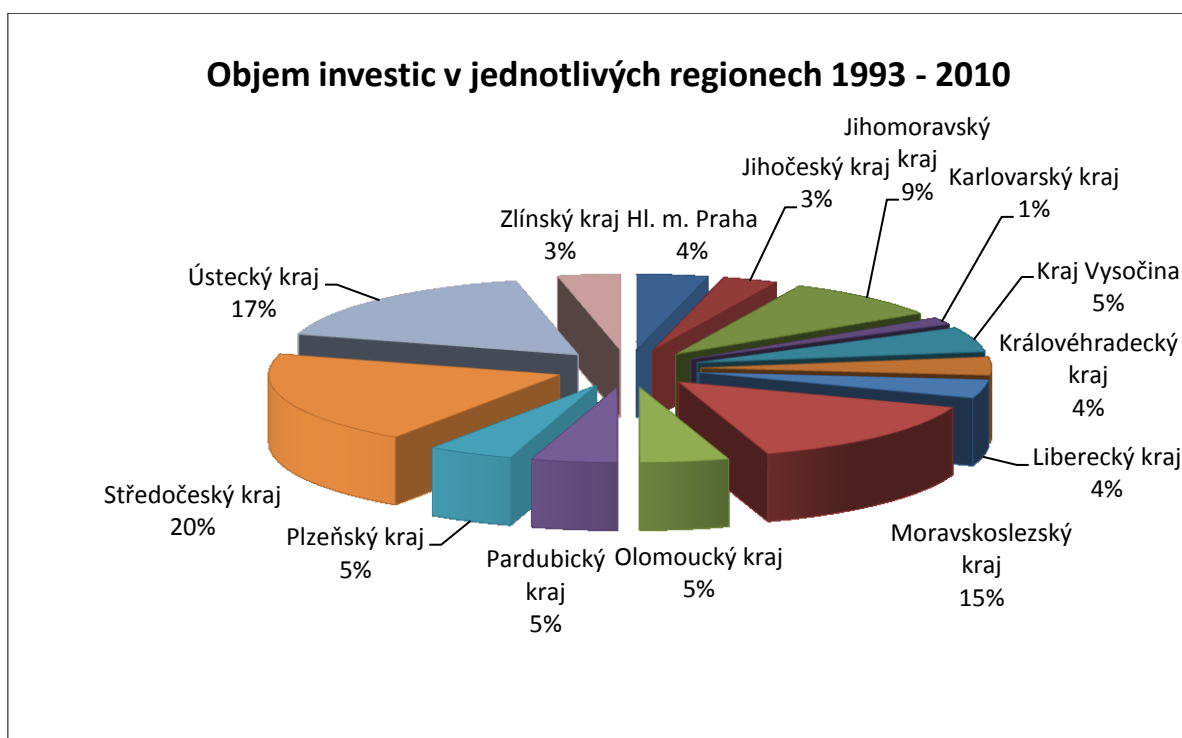
Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Graf 4: Nově vytvořená pracovní místa v jednotlivých regionech 1993 – 2010

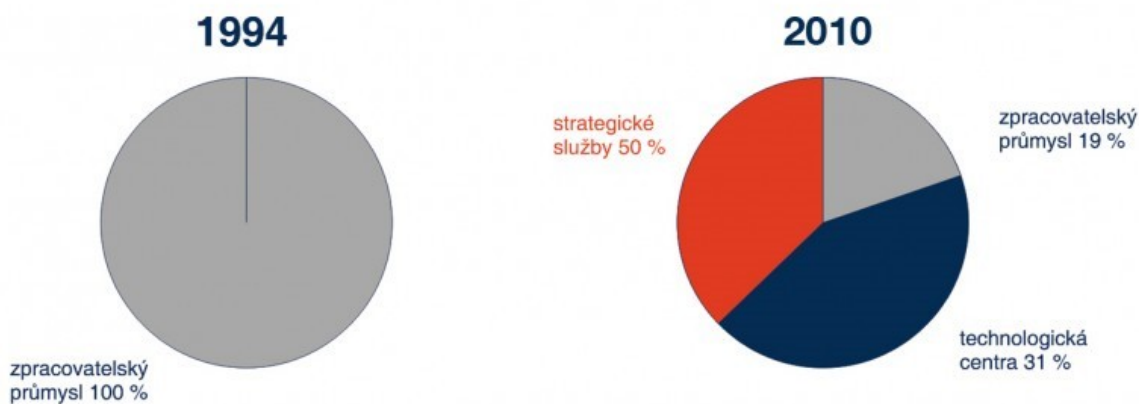
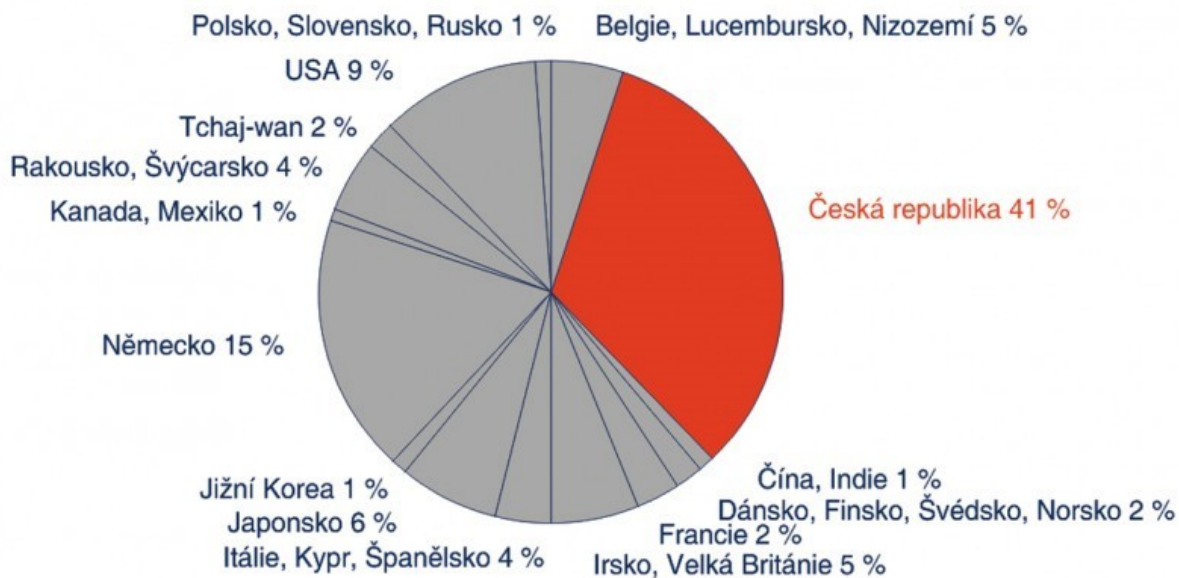
Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Graf 5: Objem investic v jednotlivých regionech 1993 – 2010

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Graf 6: Počet projektů zprostředkovaných CzechInvestem podle zemí původu

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Rok od roku se ve struktuře projektů zprostředkovaných agenturou CzechInvest zvyšuje podíl technologicky vyspělých projektů, zejména strategických služeb a technologických center. Tento podíl dosáhl v roce 2010 i díky podpoře těchto projektů z Evropské unie již 50 %.

3.9 Polská agentura pro zahraniční investice (Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych – PAIiIZ)

PAIiIZ pomáhá investorům vstoupit na polský trh a co nejlépe využít své stávající kapacity. Agentura nabízí investorům všechny potřebné administrativní a právní postupy, které vyplývají z realizace projektu, a zároveň podporuje stávající spolupracující investory. Součástí podpory je zajištění komplexních informací týkajících se ekonomicko-právního prostředí investice, vyhledávání vhodných partnerů a dodavatelů, a v neposlední řadě také umístění.

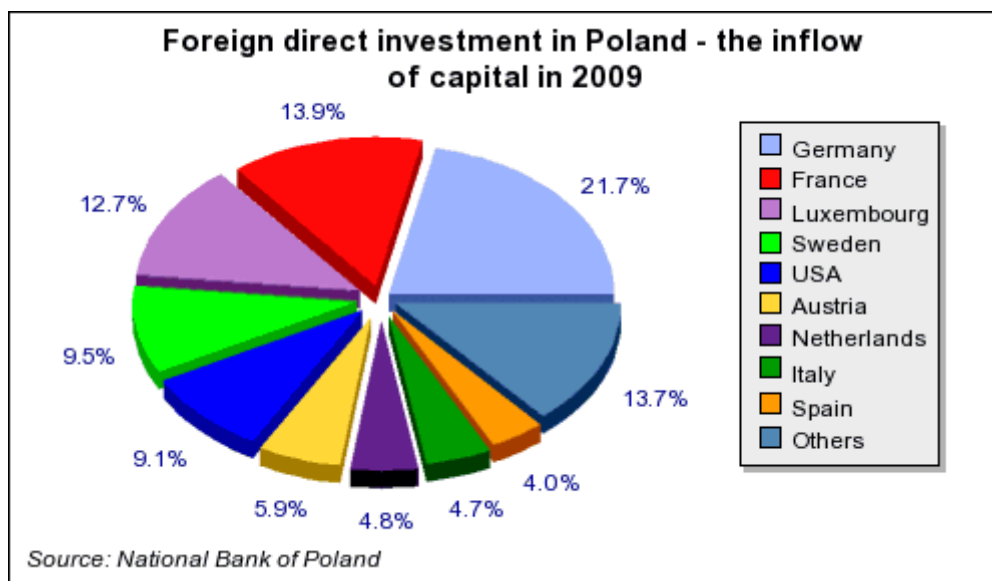
Posláním PAIiIZ je také vytvářet pozitivní vnímání Polska ve světě a prosazovat polské výrobky a služby.

S cílem co nejlépe sloužit investorům byla v Polsku vytvořena síť regionálních center Investor Service - COI jejichž cílem je zlepšení kvality služeb pro investory v jednotlivých regionech, jakož i zpřístupnění informací.

PAIiIZ také působí jako kontaktní místo v rámci OECD.

Agentura vznikla 24. června 2003 sloučením státní agentury pro zahraniční investice (Państwowej Agencji Inwestycji Zagranicznych S.A. - PAIZ) a polské informační agentury (Polskiej Agencji Informacyjnej S.A. - PAI). Agentura ve své činnosti čerpá z úspěchu svých předchůdců.

Graf 7: PZI v roce 2009 podle zemí původu

Zdroj: internetové stránky Polské agentury pro zahraniční investice

Tabulka 4: Příliv PZI v roce 2009 podle zemí původu

Země	Hodnota (mil EUR)	Podíl v %
Německo	2 137	21,73
Francie	1 375	13,98
Lucembursko	1 250	12,71
Švédsko	940	9,56
USA	895	9,1
Rakousko	586	5,96
Nizozemí	478	4,86
Itálie	459	4,67
Španělsko	393	4,0
Ostatní	429	13,73

Zdroj: internetové stránky Polské agentury pro zahraniční investice

Tabulka 5: Nejdůležitější investice v roce 2009

Místo investice	Sektor	Hodnota (mil EUR)	Počet pracovních míst	Země
Bielany Wrocławskie	Potravinářský	250	750	Velká Británie
Bielsko Biala	Automobilový	164	400	Itálie
Rzeszów	Letecký	69	418	Německo
Stargard Szczeciński	Strojní	64	400	Švédsko

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2009 agentura podporovala 36 investičních projektů v celkové hodnotě téměř 900 milionů EUR a odhaduje zaměstnání více než 9,7 tisíce lidí.

Tabulka 6: Nejdůležitější investice v roce 2008

Místo investice	Sektor	Hodnota (mil EUR)	Počet pracovních míst	Země
Gdańsk	BPO	2	350	Indie
Świecie	Papírenský	280	140	Velká Británie
Kujawy	Stavebnictví	115	625	Francie
Bielany Wrocławskie, Skarbimierz	Potravinářský	256	750	Velká Británie

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2008 agentura podporovala 56 investičních projektů v hodnotě téměř 1,5 miliardy EUR a zaměstnáno bylo přes 15 tisíc lidí.

Tabulka 7: Nejdůležitější investice v roce 2007

Místo investice	Sektor	Hodnota (mil EUR)	Počet pracovních míst	Země
Bielany Wrocławskie	Potravinářský	20	550	Velká Británie
Łódź	Elektronický	200	3000	USA
Kobierzyce	Elektronický	43	1006	Japonsko
Radomsko	Elektronický	77	1313	Itálie
Warszawa	BPO	4	590	Nizozemsko
Aleksandrów Łódzki	Chemický	37	210	USA
Gdańsk	BPO	2	300	Švýcarsko
Nowa sól	Elektronický	18	500	Japonsko
Gorzów Wielkopolski	Elektronický	40	1200	Čína
Siemianowice Śląskie	Automobilový	36	1000	USA

Zdroj: vlastní zpracování

V roce 2007 agentura podporovala 57 investičních projektů v hodnotě více než 1,3 miliardy EUR a odhadovaný počet pracovních míst díky těmto projektům byly přes 17 tisíc.

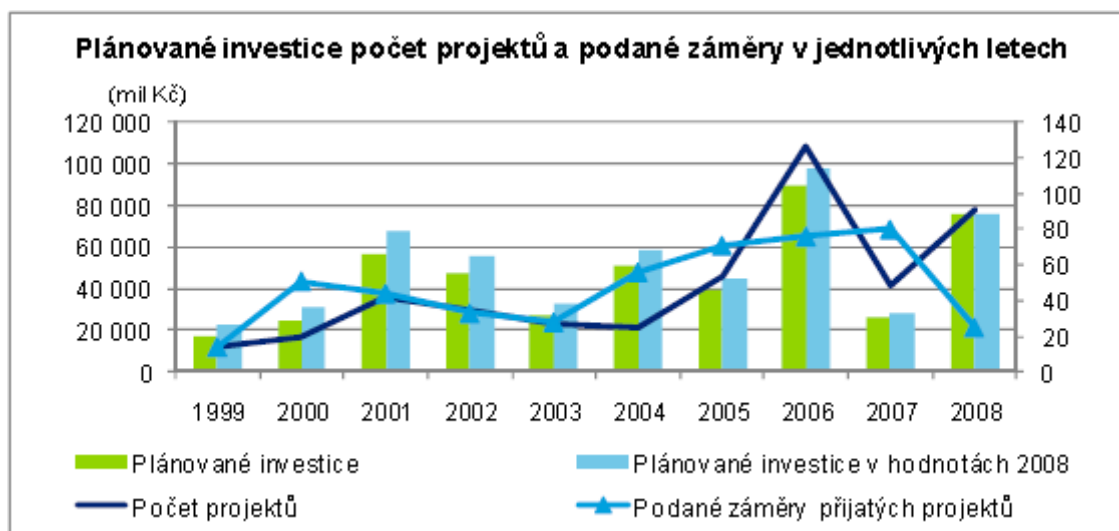
3.10 Efektivnost investičních pobídek

Investiční pobídky jako způsob podpory do zpracovatelského průmyslu v České republice se využívají od roku 1998. V letech 1998 – 2008 dostalo rozhodnutí o příslibu IP 543 investorů, kteří za své projekty toto rozhodnutí obdrželi. Z těchto projektů jich 57 pobídky nečerpalo z důvodu, kdy u 55 % těchto projektů nebyly započaty investice a zbylých 45 % na investiční pobídky ani nedosáhlo, kvůli určitým podmínkám. U 486 projektů došlo k vyhodnocení z pohledu dopadů na pracovní trh, fiskálních a ekonomických dopadů.

Nejvyšší počet projektů a výše plánovaných investic byl v roce 2006, kdy hodnota těchto investic představovala přibližně 90 mld. Kč. U 486 hodnocených projektů v období 1998 až 2008 celková hodnota plánovaných investic činila 478 mld. Kč. Hodnota reálně uskutečněných investic však činila 357 mld. Kč. Všechny projekty byly realizované

ve zpracovatelském průmyslu, a nejvíce zastoupeným sektorem byl sektor výroby dopravních prostředků a zařízení s téměř 50 %.

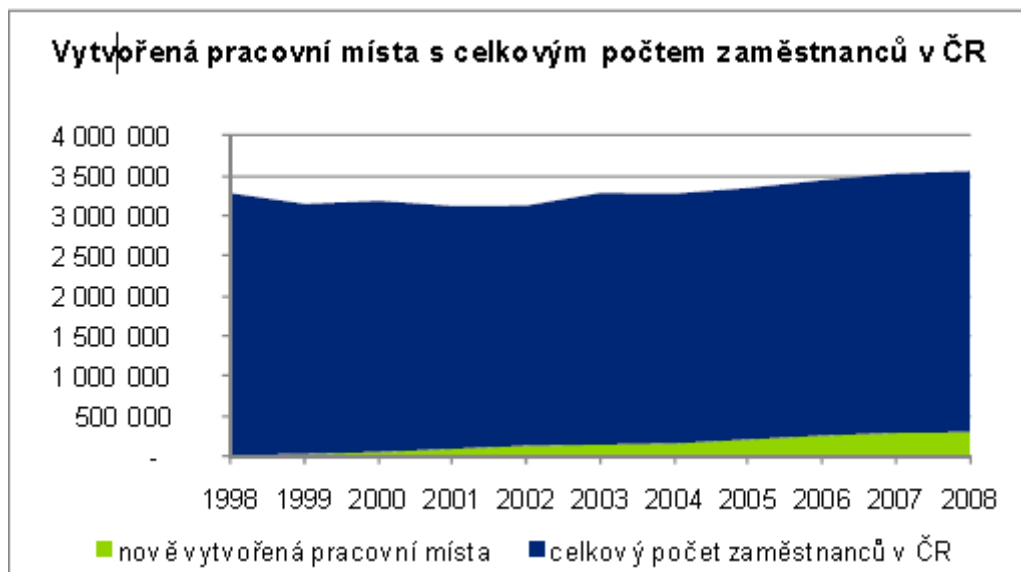
Graf 8: Plánované investice, počet projektů a podané záměry v jednotlivých letech

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Z hlediska vyhodnocení dopadů na pracovní trh bylo vytvořeno 308 tis. pracovních míst. Tyto místa byly vytvořeny na základě projektů podpořených investičními pobídkami. Podíl vytvořených pracovních míst, které byly vyvolané projekty podpořenými IP za jednotlivé roky na celkovém počtu zaměstnanců za celou ČR v letech 1998 až 2008 vyrostl na významnou hodnotu 9 % v roce 2008.

Graf 9: Vytvořená pracovní místa s celkovým počtem zaměstnanců v ČR

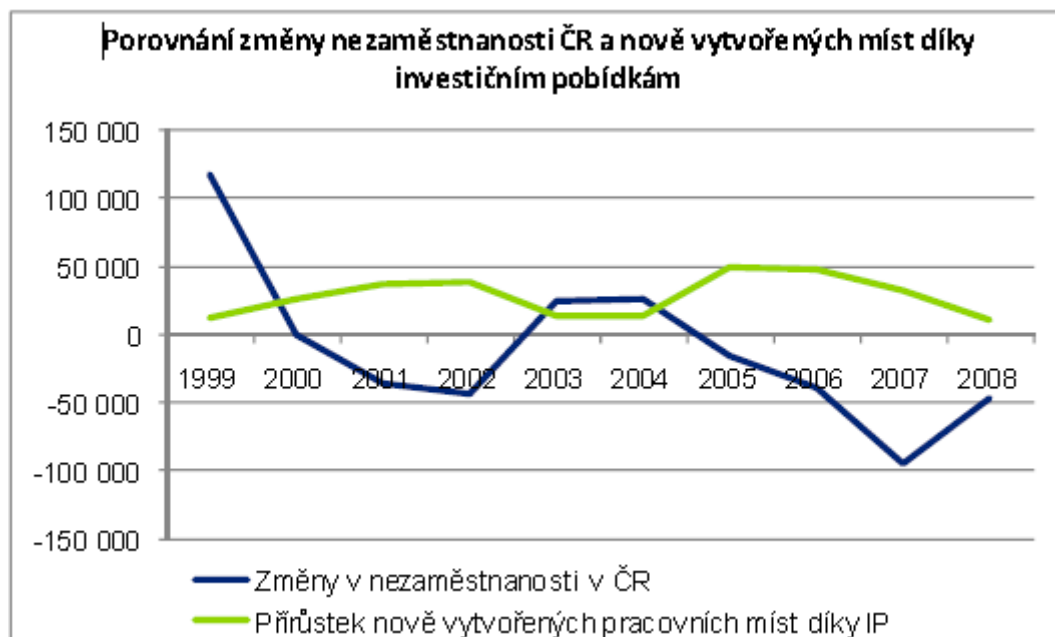

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

U nově vytvořených pracovních míst, která jsou generované projekty podpořenými IP a vývojem nezaměstnanosti (resp. dynamickou změnou mezi jednotlivými roky v nezaměstnanosti v daném roce) můžeme sledovat vzájemnou negativní korelaci.

V letech 1999 až 2002 a 2004 až 2006 sledujeme nárůst nově vytvořených míst díky IP, tedy nezaměstnanost klesá, naopak v letech 1998 až 1999 a 2000 až 2004 dochází k poklesu nově vytvořených pracovních míst díky IP a nezaměstnanost stoupá. I v letech kdy nezaměstnanost stoupá, díky IP jsou generována pracovní místa a nezaměstnanost se nenavysuje vyšším tempem.

Graf 10: Porovnání změny nezaměstnanosti ČR a nově vytvořených pracovních míst díky IP

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Z hlediska celkového fiskálního dopadu IP bereme v úvahu celkové fiskální příjmy generované projekty (přímý vliv – na úrovni investorů, nepřímý vliv – na úrovni dodavatelů), které byly IP podpořené, i celkovou výši skutečně čerpaných IP. Celkový čistý příjem státu z investičních pobídek za léta 1998 až 2008 činily přibližně 230 mld. Kč. Z celkové sumy fiskálních příjmů státu (cca 259 mld. Kč) bylo zhruba 73 mld. Kč získáno od investorů, což představuje přibližně 28 %.

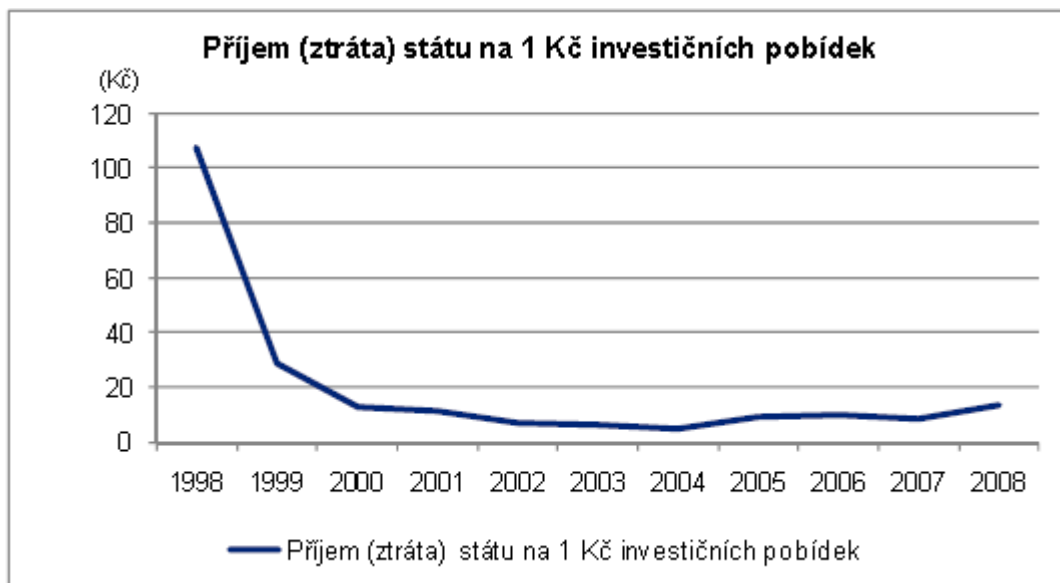
Tabulka 8: Příjem státu z IP

Rok	Fiskální příjmy (mld. Kč)	Investiční pobídky (mld. Kč)	Příjem státu z IP v daném roce (mld. Kč)	Příjem státu z IP kumulativně (mld. Kč)
1998	1 793 006	16,630	1 776 376	1 776 376
1999	2 884 317	99,864	2 784 453	4 560 830
2000	5 213 101	400,634	4 812 467	9 373 297
2001	10 683 631	948,806	9 734 825	19 108 122
2002	16 662 239	2,363,728	14 298 512	33 406 633
2003	20 041 551	3,122,017	16 919 534	50 326 167
2004	23 258 152	5,084,665	18 173 487	68 499 654
2005	31 133 265	3,524,027	27 609 238	96 108 892
2006	41 650 797	4,418,130	37 232 667	133 341 559
2007	51 119 745	6,043,638	45 076 107	178 417 666
2008	55 147 712	4,046,685	51 101 027	229 518 693
CELKEM	259 587 516	30,068,822	229 518 693	

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Příjmy státu jsou několikanásobně vyšší než skutečně čerpané IP. V období 2005 až 2007 příjmy státu převýšily IP zhruba 8krát a v roce 2008 dokonce až 14krát. Průměrná hodnota příjmů států v letech 2000 až 2008 je 8,63 Kč na 1 Kč čerpaných IP. V roce 1998 na 1 Kč IP je příjem mnohem vyšší, protože projekty, které jsou podpořené IP, generovaly dostatečné příjmy, ale čerpané pobídky byly minimální.

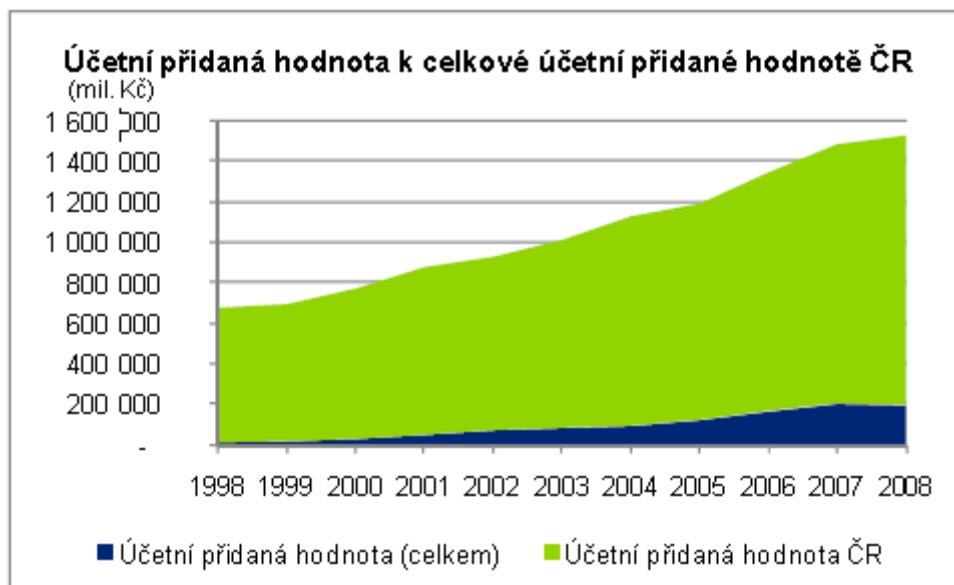
Graf 11: Příjem (ztráta) státu na 1 Kč investičních pobídek

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Z pohledu ekonomických dopadů vygenerovaly projekty podpořené IP v období 1998 až 2008 na úrovni investorů a na úrovni dodavatelů účetní přidanou hodnotu ve výši přibližně 1 014 mld. Kč. V roce 2008 účetní přidaná hodnota generovaná projekty, které jsou podpořené IP, představovala 13 % z celkové účetní přidané hodnoty v celé ČR.

Graf 12: Účetní přidaná hodnota k celkové účetní přidané hodnotě ČR

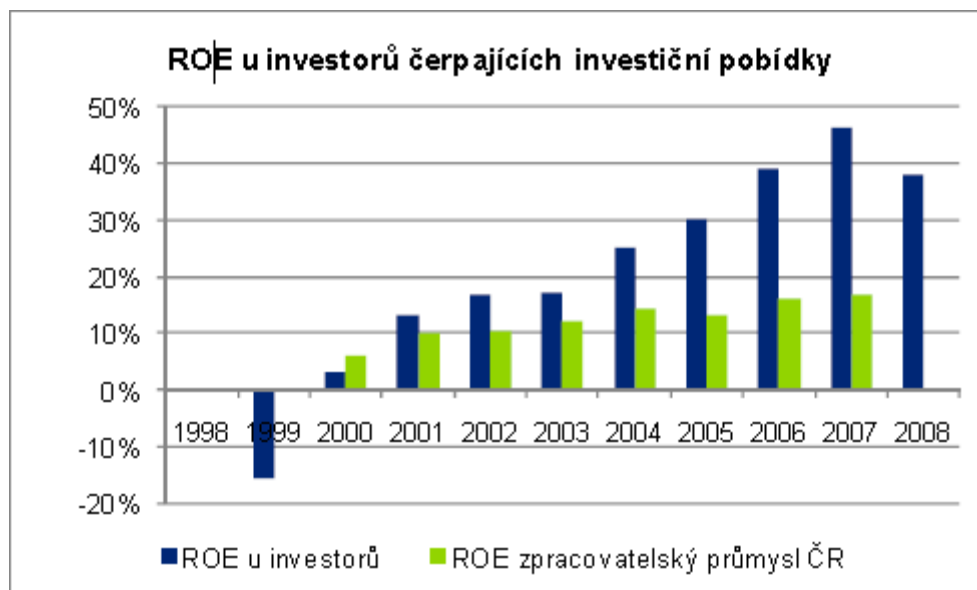
Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

Při zkoumání výnosnosti na základní kapitál (ROE) u investorů, kteří realizovali projekty podpořené IP, můžeme pozorovat rostoucí trend ROE až do roku 2007, kdy tento ukazatel dosahoval úrovně přibližně 45 %. V roce 2008 došlo k poklesu tohoto ukazatele na hodnotu přibližně 38 %, což může být odrazem začínající finanční a ekonomické krize.

V porovnání se zpracovatelským průmyslem v České republice můžeme vidět mnohem lepší výsledky u sledovaných společností. U zpracovatelského průmyslu je průměrná rentabilita vlastního jmění (ROE) v letech 2004 až 2007 o něco málo větší než 15 %. Z tohoto titulu je možné předpokládat, že investiční pobídky nejenom vytvářejí nová pracovní místa a mají pozitivní dopad do státního rozpočtu, ale také zvyšují efektivitu a konkurenceschopnost firem v odvětví a u samotných investorů čerpajících pobídky zvyšují také jejich výnosnost (zejména prostřednictvím slevy na daních).⁸

⁸ Czechinvest.org [online]. 2010 [cit. 2011-05-03]. Czechinvest. Dostupné z WWW: <www.czechinvest.org/data/files/analyza-dopadu-pobidek-na-cr-2050-cz.pdf>.

Graf 13: ROE u investorů čerpajících IP

Zdroj: internetové stránky CzechInvestu

3.11 Srovnání České republiky a Polska

V následující tabulce jsou přehledně uspořádány důležité faktory, které investor při rozhodování bude brát v úvahu.

Tabulka 9: Srovnání ČR a Polska

	ČESKÁ REPUBLIKA	POLSKO
DPPO	Sazba daně je 19%	Sazba daně je 19%
Náklady	Nízké náklady na pracovní sílu – průměrná mzda Kč 23 324 (2010)	Nízké náklady na pracovní sílu – průměrná mzda 23 814 Kč (2010)
	SZP – 34 %	SZP – 22 %
Trh	Menší velikost trhu – 10 509 377 mil. obyvatel (březen 2010)	Větší velikost trhu – 38 167 000 mil. obyvatel (prosinec 2009)
	Vyšší kupní síla – HDP na obyvatele činí 24 400 USD	Nižší kupní síla – HDP na obyvatele činí 16 200 USD
Infrastruktura	Vysoká úroveň dopravní infrastruktury – 1099 km dálnic (leden 2010)	Nízká úroveň dopravní infrastruktury – 916 km dálnic (prosinec 2009)
	Kvalitní věda a výzkum, kvalifikovaná pracovní síla, rostoucí efektivita pracovníků	Kvalifikovaná pracovní síla, rostoucí efektivita pracovníků
Makroekonomické ukazatele	Míra <i>inflace</i> 2 % (odhad pro rok 2011)	Míra <i>inflace</i> 4,1 % (odhad pro rok 2011)
	Míra registrované <i>nezaměstnanosti</i> je 9,6 % (2011)	Míra registrované <i>nezaměstnanosti</i> je 13 % (2011)
Investiční pobídky	Sleva na dani z příjmu	Sleva na dani z příjmu
	Hmotná podpora vytváření nových pracovních míst	Granty na vytváření nových pracovních míst
	Hmotná podpora rekvalifikace zaměstnanců	Osvobození od místních daní a poplatků
	Převod technicky vybaveného území	Celní úlevy
Stabilita	Obě země jsou členy EU, OECD a NATO	
	Vyšší míra korupce	Nižší míra korupce
Geografická poloha	Obě země se nacházejí ve střední Evropě	

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedené tabulky, můžeme vidět, že ani Česká republika ani Polsko není pro investora jednoznačně výhodnější. Záleží na požadavcích investora, zda bude požadovat větší trh, vyšší kupní sílu, atd.

Daň z příjmu právnických osob činí v ČR i Polsku 19 %. V ČR, poplatníkovi, kterému byl poskytnut příslib IP a splní-li stanovené podmínky, si může uplatnit slevu na dani. V Polsku při investování ve stanovených oblastech mohou společnosti za dodržení zákonných podmínek odvádět nižší daně a od některých mohou být úplně osvobozeny.

Mzda v současné době v ČR činí 23 324, v roce 2012 ministerstvo financí ČR na základě propočetů predikcí různých institucí předpokládá růst o 4,1 %. Na sociální a zdravotním pojištění zaměstnavatel za svého zaměstnance odvádí 34 %. Polská vláda předpokládá růst mzdy o 6,1 %. Na sociálním a zdravotním pojištění zaměstnavatel odvádí 22 %.

Velikost trhu je dána především počtem obyvatel. V tomto směru je Polský trh na tom lépe, jelikož v Polsku žije přibližně 4krát více obyvatel než v ČR a rozlohou je Polsko 4krát větší. Co se týče kupní síly, ČR je na tom výrazně lépe než Polsko. Dle žebříčku, který je zveřejněn na stránkách www.Svetdnes.cz, se ČR umístila na 45. místě, Polsko až na 62. místě.

V ČR je celková síť cest 55 718 km z toho 1 099 km dálnic. Hustota dálnic je 0,01 km na 1 km² plochy. Hustota kapacitních komunikací dálničního typu, prostřednictvím které by se měla realizovat především dálková a mezinárodní doprava a výrazný objem dopravy vnitrostátní, stále nedosahuje evropských standardů. V Polsku je celková síť 381 000 km, z toho pouze 916 km tvoří dálnice. Hustota dálnice je pouhých 0,002 km na 1 km² plochy. Komunikace jsou zde ve špatném stavu a potřebují rekonstrukci. V současné době se dostavuje dálnice A2, která se bude napojovat na dálnici v Bohumíně.

V obou zemích je kvalifikovaná pracovní síla, lidé se stále vzdělávají a efektivita pracovníku roste.

Míra inflace se v ČR v březnu 2011 pohybovala na úrovni 1,7 % a celkový odhad je 2 %. V roce 2012 ministerstvo financí ČR na základě propočetů predikcí různých institucí předpokládá nárůst inflace maximálně na 2,3 %. Naopak u nezaměstnanosti se předpokládá pokles na 8,6 %, který bude dán sezónní zaměstnaností. Míra inflace se odhaduje na 4,3%, v roce 2012 podle MMF, se má inflace pohybovat na úrovni 2,9 % a nezaměstnanost předpokládá pokles na 8,8 %.

Investiční pobídky jsou rozepsány výše v kapitole 3.3.1 a 3.3.2.

Politická stabilita států je daná členstvím v Evropské unii, OECD. Vnitřní politická situace v ČR však není příliš stabilní. Časté střídání vlád není schopné zajistit provedení reformy, které by trvaly delší dobu. Polská vnitřní politická situace je stabilnější, protože nedochází k častému střídání vlád, předčasným volbám a vláda je schopna zajistit reformy. Co se týče právní stability, Polsko je na tom taktéž lépe. Dle žebříčku míry korupce, který zveřejňuje mezinárodní organizace Transparency International (TI), ČR klesla na 53. místo se známkou 4,6 a ze zemí EU patří k nejhorším. Polsko se nachází na místě 41. – 43. se známkou 5,3. Zemím se uděluje známky 0 – 10, čím blíže 0, tím je korupce v daném státě vyšší.

Oba státy leží ve střední Evropě, proto tento faktor nehraje tak důležitou roli. Bude záležet pouze na investorovi, jaké bude mít požadavky, např. blízkost německého trhu.

3.12 Shrnutí

Investiční pobídky definuje OECD jako "specifické výhody nabízené vládou dané země za účelem získání zahraniční investice". Úprava IP je zakotvena v zákoně. IP jsou rozděleny do několika druhů a forem a poskytují se v různé výši. Příjmy z IP jsou převážně několikanásobně vyšší, než prostředky vynaložené na jejich poskytnutí. Najdou se však i takové investice, které nevyjdou (Philips).

Důležitou roli hraje agentura, která se snaží přilákat investory, a pomáhá jim s veškerou administrativou. V ČR se to agentura jmenuje CzechInvest, v Polsku Polská agentura pro zahraniční investice (PALIZ). Obě agentury jsou velmi úspěšné a každoročně zprostředkují investice za několik milionu EUR.

Nemůžeme jednoznačně říci, která ze zemí je pro investora výhodnější. Každá země má své výhody a nevýhody. Pokud se investor bude rozhodovat mezi ČR a Polskem a jeho požadavkem bude především ušetření nákladu, vybere si Polsko, kde mzda je sice o 500 Kč vyšší než v ČR, ale odvody na SZP jsou o 12 % nižší. Velikostí trhu Polsko opět stojí před ČR, naopak v paritě kupní síly zaostává. Bude-li se ČR a Polsko srovnávat z hlediska infrastruktury, ČR je jednoznačně na vyšší úrovni. Je zde vysoká hustota cest a stále se stavějí nové dálnice. V roce 2006 Polsko oznámilo, že v roce 2013 by zde mělo být 2085 km dálnic, ale v současnosti jich je pouze 916 km. Z hlediska vzdělanosti a kvalifikace pracovníků zde není žádný rozdíl. V obou zemích jsou pracovníci vzdělaní.

Makroekonomický ukazatel inflace poukazuje na to, že v Polsku je sice na vyšší úrovni, ale během příštího roku by se měla srovnat na úroveň ČR. Nezaměstnanost je v Polsku vyšší, což je pro investora výhodnější.

Právní stabilita je lepší v Polsku, kde není taková míra korupce, ale zdlouhavá práce soudů a byrokracie je v obou zemích. Geografická poloha už nebude hrát při rozhodování takovou roli, neboť se obě země nachází ve střední Evropě.

4 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo srovnání investičních pobídek v České republice a Polsku, jakožto nástroje, kterým se země snaží přilákat investory, a celkové zhodnocení prostředí.

Bakalářská práce byla rozdělena do tří stěžejních kapitol. Teoretická část bakalářské práce je obsažena v první a druhé kapitole. Třetí kapitola je částí praktickou.

První kapitola charakterizuje přímé zahraniční investice (PZI), které jsou v ekonomice i politice často probíraným tématem. Formy PZI jsou popsány v kapitole 1.4. Jsou zde uvedeny faktory motivující PZI, využití levnějších výrobních faktorů, odbourání nákladů spojených se zahraničním obchodem atd. a také hodnocení PZI z pohledu hostitelské země i investora.

Druhá kapitola byla věnována vývoji přímých zahraničních investic. Důležitým mezníkem v historii změn ekonomických, politických i společenských je přelom 80. a 90. let. Bylo vytvořeno několik zásadních opatření v oblasti zahraničně obchodních vztahů, hlavním opatřením byla liberalizace obchodu. Byla uskutečněna privatizace, která byla důležitá pro příliv zahraničních investic. V souvislosti se vstupem do EU byla schválena novela zákona o investičních pobídkách. Investice v Polsku jsou na vyšší úrovni než v ČR. Je to způsobeno především tím, že po transformaci polská ekonomika rostla rychleji než ostatní ekonomiky ze Sovětského bloku a také proto, že polský trh je zhruba 4krát větší než český.

Kapitola třetí je věnována samotnému srovnání investičních pobídek a prostředí, které ČR a Polsko nabízejí. Také zde bylo popsáno, co investiční pobídky jsou.

Výsledkem srovnání není jednoznačný výsledek, která ze zemí, Česká republika nebo Polsko, je pro investora výhodnější. Každá země má své pro a proti a záleží na požadavcích investora. V tabulce 9, jsou přehledně uspořádány důležité faktory, které na rozhodnutí investora budou mít vliv a dle kterých se bude rozhodovat. Důležitou roli při získávání zahraničních investorů hraje agentura, která se je snaží přilákat, a pomáhá jim s veškerou administrativou. V ČR se agentura jmenuje CzechInvest, v Polsku Polská agentura pro zahraniční investice (PALIZ). Obě agentury jsou velmi úspěšné a každoročně zprostředkují investice za několik milionu EUR.

SEZNAM LITERATURY

Knižní publikace

[1] SRHOLEC, Martin. *Přímé zahraniční investice v České republice*. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1.

[2] DURČÁKOVÁ, Jaroslava; MANDEL, Martin. *Mezinárodní finance*. 2. doplnění vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2003. 394 s. ISBN 80-7261-090-2.

[3] KINCL, Michael. *Investiční pobídky jako forma veřejné podpory*. 1. vyd. Praha: LINDE nakladatelství s.r.o., 2003. 78 s. ISBN 80-86131-48-3.

[4] SCHOLLEOVÁ, Hana. *Ekonomické a finanční řízení pro neekonomy*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2008. 256 s. ISBN 978-80-247-2424-9

Internetové zdroje

[5] Businessinfo.cz [online]. 2008 [cit. 2011-05-03]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/polsko-investicni-klima/9/1000792/>>.

[6] Businessinfo.cz [online]. 20.4.2006 [cit. 2011-05-03]. Businessinfo. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podporainvestic/investicni-pobidky-v-cr/1000497/1837/>>.

[7] Mmspektrum.cz [online]. 2002 [cit. 2011-05-03]. Mmspektrum. Dostupné z WWW: <<http://www.mmspektrum.com/clanek/investicni-pobidky>>.

[8] Cebin.cz [online]. 2002 [cit. 2011-05-03]. Cebin. Dostupné z WWW: <<http://www.cepin.cz/cze/prednaska.php?ID=229>>.

[9] Paiz.gov.pol [online]. 2008 [cit. 2011-05-08]. PAIilZ. Dostupné z WWW: <http://www.paiz.gov.pl/o_agencji/czym_sie_zajmujemy>.

[10] Paiz.gov.pl [online]. 2010 [cit. 2011-05-03]. PAIilZ. Dostupné z WWW: <http://www.paiz.gov.pl/polska_w_liczbach/inwestycje_zagraniczne>.

- [11] Czechinvest.org [online]. 2010 [cit. 2011-05-03]. Czechinvest. Dostupné z WWW: <www.czechinvest.org/data/files/analyza-dopadu-pobidek-na-cr-2050-cz.pdf>.
- [12] Finance-management.cz [online]. 2008 [cit. 2011-05-03]. Finance-management. Dostupné z WWW: <<http://www.finance-management.cz/080vypisPojmu.php?X=Investicni+pobidky&IdPojPass=43>>.
- [13] Mfcr.cz [online]. 2005 [cit. 2011-05-03]. Ministerstvo financí ČR. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/inv_pob_vyvoj.html>.
- [14] Cnb.cz [online]. 2005 [cit. 2011-05-03]. ČNB. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2004/cl_04_040219b.html>.
- [15] Czechinvest.org [online]. 2011 [cit. 2011-05-03]. Czechinvest. Dostupné z WWW: <<http://www.czechinvest.org/podpora-investic>>.
- [16] KVASAYOVÁ, G. Analýza přímých zahraničních investic [online]. 2009. Dostupné z WWW: <<http://dspace.vsb.cz/dspace/handle/10084/72274>>.
- [17] Mfcr.cz [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. Ministerstvo financí ČR. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Makroekonomicka-predikce_2011-Q2_D.pdf>.
- [18] Svetdnes.cz [online]. 2010 [cit. 2011-05-09]. Světdnes. Dostupné z WWW: <<http://www.svetdnes.cz/zebricek/hdp-na-obyvatele.html>>.
- [19] Ct24.cz [online]. 2010 [cit. 2011-05-09]. Ct24. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/ekonomika/100917-zebricek-konkurenceschopnosti-prvni-opet-svycarsko-cesko-si-pohorsilo/>>.
- [20] E15.cz [online]. 2010 [cit. 2011-05-09]. E15. Dostupné z WWW: <<http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/cesko-v-zebricku-korupce-kleslo-na-53-misto-na-svete>>.

- [21] Washington.trade.gov.pl [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. Polish Embassy in Washington. Dostupné z WWW: <<http://washington.trade.gov.pl/en/aktualnosci/article/a,15946,.html>>.
- [22] Gowarsaw.eu [online]. 2011 [cit. 2011-05-09]. GOwarsaw. Dostupné z WWW: <<http://www.gowarsaw.eu/en/news/imf-sees-polands-gdp-growth-at-3-8-in-2011-3-6-in-2012>>.

SEZNAM ZKRATEK

A	aktiva
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
C	kapitál společnosti
CL	celková likvidita
č.	číslo
ČR	Česká republika
DPPO	daň z příjmů právnických osob
EBIT	provozní hospodářský výsledek před zdaněním
EU	Evropská unie
EUR	euro
FCF	volné peněžní toky
IP	investiční pobídky
Kč	korun českých
km	kilometr
KV	kapitálové výdaje
mil.	milión
mld.	Miliarda
MMF	Mezinárodní měnový fond
např.	například
NPV	čistá současná hodnota
Odst.	odstavec
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
PAlilZ	Polská agentura pro zahraniční investice
PL	Polsko
PZI	přímé zahraniční investice
R	náklady kapitálu
r_d	náklady na cizí kapitál
resp.	respektive
r_f	bezriziková výnosová míra
r_{FS}	riziková přírážka za finanční stabilitu

r_{LA}	riziková přírážka za velikost podniku
ROA	rentabilita aktiv
ROE	rentabilita vlastního kapitálu
r_{ps}	riziková přírážka za podnikatelskou stabilitu
Sb.	Sbírka
SZP	sociální a zdravotní pojištění z hrubé mzdy
T	celková doba životnosti investice
t	jednotlivá léta životnosti investice
tis.	tisíc
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
VIPP	vládní investiční pobídky a podpory
WACC	vážené průměrné náklady kapitálu
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)
XL	mezní hodnota likvidity
ZEZ	zvláštní ekonomické zóny

Prohlášení o výsledku využití bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne

.....

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....